

Årsoppsummering musikk 2023

Årsoppsummering
musikk 2023

Copyright © 2024

Kulturrådet / Arts Council Norway

Kulturdirektoratet / Arts and Culture Norway

All Rights Reserved

Utgitt av Kulturdirektoratet på vegne av Kulturrådet i kommisjon hos
Vigmostad & Bjørke AS.

ISBN: 978-82-8105-168-3

Grafisk produksjon: John Grieg, Bergen

Sats og ombrekke ved forlaget

Kulturdirektoratet

Postboks 4808 Nydalen

0422 Oslo

Tlf.: +47 21 04 58 00

E-post: post@kulturdirektoratet.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

For mer informasjon om Kulturdirektoratets og Kulturrådets utgivelser:
www.kulturdirektoratet.no

Utgivelsen er en del av Kulturdirektoratet og Kulturrådets notatserie. Notatene i serien er som regel utarbeidet av Kulturdirektoratet, noen ganger i kraft av å være Kulturrådets sekretariat. Kulturrådet står som utgiver av notater som gjelder Norsk kulturfond. Notatserien omfatter blant annet kunnskapsoppsummeringer, interne vurderinger, mindre utredninger, statistikk og analyse, årsoppsummeringer, konferansebidrag og foreløpige forskningsresultater. Utgivelser som er utarbeidet av eksterne leverandører på oppdrag for Kulturdirektoratet eller Kulturrådet, utgis i serien Kulturrapport.

Vurderinger og konklusjoner som kommer til uttrykk i utgivelsene, gjenspeiler ikke nødvendigvis Kulturdirektoratets eller Kulturrådets oppfatninger.

Vigmostad & Bjørke AS er Miljøfyrtårn-sertifisert,
og bøkene er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Miljøfyrtårn®

Innhold

Del 1

Innledning	5
1.1 Kulturrådet og Norsk kulturfond	5
1.2 Musikk i Norsk kulturfond	7

Del 2

Oppsummering av året	9
2.1 Musikkfeltet i 2023	9
2.2 Musikk i Kulturrådet i 2023	10
2.3 Framtidsutsikter	24

Del 3

Fagutvalgene og tilskuddsordningene	30
3.1 Musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak	30
3.2 Musikkutvalget for turné- og virksomhetstilskudd	31
3.3 Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte	32
3.4 Musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte	32
3.5 Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon	33
3.6 Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd	37
3.7 Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band	39
3.8 Tilskuddsordningen for konsertarrangører	45
3.9 Tilskuddsordningen for musikkfestivaler	50
3.10 Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger	54
3.11 Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger	60

Kilder	65
---------------	----

Innledning

Med årsoppsummeringen for 2023 ønsker Kulturrådets sekretariat å presentere tall, tendenser og utviklingstrekk fra Kulturfondets tilskuddsordninger på musikkområdet. Hensikten er å skape transparens og styrke kunnskapen om Norsk kulturfond og å legge grunnlaget for dialog med søkerne og aktørene på feltet.

Rapportens første del er en kortfattet presentasjon av Kulturrådet, Norsk kulturfond og fagområdet musikk. I rapportens andre del presenteres framtrekkende trekk i musikkfeltet i 2023. Etter det følger en oppsummering av fagområdet musikk i Norsk kulturfond dette året, basert på data fra innkomne søknader og rapporter, rådets og fagutvalgenes referater samt internt kunnskapsarbeid, blant annet i forbindelse med utredninger og evalueringer. Utviklingen av porteføljen, forskning og særskilte satsinger er også beskrevet. I tredje del presenteres fagutvalgene for musikk sammen med tilskuddsordningene som hvert utvalg behandler. For hver ordning beskrives tendenser i søknadene gjennom året samt utvalgenes prioriteringer og observasjoner.

Årsoppsummeringen er utarbeidet av Kulturrådets sekretariat i Kulturdirektoratet og gjennomgått av utvalgsledere og rådsmedlemmer på musikkområdet.

1.1 Kulturrådet og Norsk kulturfond

Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond, som er den viktigste statlige finansieringskilden til den frie og prosjektbaserte delen av norsk kunst- og kulturliv. Kulturrådet er oppnevnt av regjeringen og fordeler gjennom sine underliggende utvalg fondets midler ut fra faglig og kunstnerisk skjønn i samsvar med fondets formål.

1. januar 2023 endret Kulturrådets administrasjon navn til Kulturdirektoratet. Rådskollegiet som forvalter Norsk kulturfond, beholdt navnet Kulturrådet. Hensikten var å rydde i rollene: Kulturdirektoratet utfører oppdrag på vegne av de politiske myndighetene, mens Kulturrådet fatter sine vedtak på armlengdes avstand fra politikken – med sekretariattjenester fra

direktoratet. I kjølvannet av navneendringen vedtok Stortinget i juni 2023 endringer i lov om Norsk kulturråd. Endringene rendyrker kulturrådsloven som en lov om «armlengdeorganet» Kulturrådet.

Kulturrådet og Norsk kulturfond har ifølge loven som formål «å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig». Behovet for stabilitet og langsiktighet i kulturfeltet avveies mot behovet for endringer og nye initiativ. Gjennom rundt 40 tilskudds- og innkjøpsordninger bevilges det midler til visuell kunst, scenekunst, musikk, litteratur, tidsskrift og kritikk, kulturvern samt tverrfaglige og tverrkunstneriske uttrykk. Det gis tilskudd til kortvarige og langvarige prosjekter, arrangører, festivaler, virksomheter og arenaer som sikrer at det som skapes, når ut til publikum og bidrar til offentlige samtaler.

I Kulturrådets strategi for 2021–2024 er det valgt to satsingsområder for å sikre at rådets og fondets formål innfris: Det første er «mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser». Her vises det også til kunst og kultur for og med barn og unge. Det andre satsingsområdet er «større ytringsrom – friksjonsfylte fellesskap».

▫ **Tabell 1** Avsetninger i Norsk kulturfond, ordinær budsjettamme og fordeling på fagområder 2021–2023.^a

Fagområde	Ordinært budsjett 2021	Ordinært budsjett 2022	Ordinært budsjett 2023
Visuell kunst	75 757 000	77 261 000	81 273 000
Litteratur	181 974 000	185 586 000	205 223 000
Scenekunst	162 717 000	166 485 000	168 511 000
Musikk	351 540 000	378 518 000	398 174 000
Tverrgående og tverrfaglige ordninger	57 460 000	55 188 000	56 249 000
Kulturvern	13 384 000	13 650 000	14 358 000
Tidsskrift og kritikk	27 311 000	27 653 000	29 089 000
Forskning og utvikling	3 194 000	3 275 000	3 445 000
Ærespris og midler til Kulturrådets disposisjon	2 253 000	2 155 000	600 000
Totalt ^b	875 590 000	909 771 000	956 922 000

^a I tillegg kommer omdisponerte midler, det vil si midler fra tidligere budsjettår som er tilbakeført til Norsk kulturfond fra prosjekter som ikke er gjennomført.

^b I 2023 vedtok Stortinget i revidert nasjonalbudsjett å styrke Norsk kulturfond med ekstra midler tilsvarende 20 millioner kroner. Disse midlene er inkludert i rammen for 2023.

1.2 Musikk i Norsk kulturfond

På musikkområdet har Kulturrådet fire fagutvalg som forvalter til sammen syv tilskuddsordninger. De skal gi mulighet for virksomhet og utvikling i det frie feltet og musikknæringen. Kulturrådet skal på denne måten bidra til at et mangfold av musikkuttrykk og kvaliteter blir skapt, produsert og formidlet til flest mulig med et bredt sett av tilskuddsordninger som dekker hele produksjons- og formidlingskjeden. De spenner fra komposisjon, konsertproduksjon, framføring, innspilling og utgivelse av musikk på den ene siden til konsertarrangører og festivalarrangører på den andre. I tillegg finnes en egen åpen ordning for andre musikktiltak, prosjekter og virksomheter som ikke faller inn under andre tilskuddsordninger.

Musikkordningene er sjangeråpne og skal fremme utvikling og handlingsrom til å produsere og formidle musikk med profesjonelle rammer og vilkår. Kulturrådet har ansvar for at tilskuddsordningene utvikles og blir tilpasset feltet og kunstnerne og virksomhetenes behov og hele bredden av uttrykk, samt at de bidrar til en kunstnerøkonomi med profesjonelle standarder og produksjonsvilkår. Kulturrådet arbeider kontinuerlig for å justere og tilpasse tilskuddsordningene for å legge til rette for utvikling i tråd med rådets strategiske satsingsområder.

Tilskuddsordningene for komposisjon og produksjon av musikk og for konsertvirksomhet og turné skal bidra til å skape og utvikle ny musikk og øke formidlingen av både nye og eksisterende verk og produksjoner gjennom å gi utøvere og deres virksomheter mulighet til å drive konsertvirksomhet og reise på turné.

Med tilskuddsordningene for konsertarrangører og musikkfestivaler skal Kulturrådet se hele arrangørfeltet i sammenheng og bidra til å utvikle helårsarrangørene, og samtidig fremme et større geografisk, kulturelt og kunstnerisk mangfold gjennom tilskudd til mindre eller nye arrangører, både på mindre steder og i byer. På denne måten vil man øke bredden av arrangører, mangfold og profilering i konsertprogrammeringen, slik at musikken blir tilgjengelig for alle og relevant for ulike publikum. Det vises videre til Kulturrådets områdeplan for musikk i Norsk kulturfond 2022–2024.¹

Tildelingsbrevet fra Kultur- og likestillingsdepartementet for 2023 gir den økonomiske rammen for Norsk kulturfond. På dette grunnlaget gir fagutvalgene og sekretariatet innspill til Kulturrådet, som vedtar forde-

1 Kulturrådet 2024b.

lingen på fagområder og tilskuddsordninger. Ved behov kan rådet foreta justeringer i løpet av året.

I 2022 ble det tilført 42,5 millioner kroner i ekstraordinære stimuleringsmidler til musikk i Norsk kulturfond for å styrke musikkfeltet under og etter koronapandemien. Av disse ble 27,5 millioner kroner allokert til *tilskuddsordningen for konsertarrangører* – som dermed omfattet totalt 76,5 millioner kroner i 2022 – for å sikre konsertarrangørene under gjenåpningen etter pandemien. I 2023 var budsjettene til alle ordningene tilbake på normale nivåer.

▢ **Tabell 2** Budsjettramme for fagområdet musikk i Norsk kulturfond fordelt på tilskuddsordninger 2022–2023.

Ordning	Fordeling i 2022	Ekstra midler i 2022 ^a	Fordeling i 2023
Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon	24 871 000	2 000 000	29 200 000
Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd	10 071 000	0	18 900 000
Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger	3 658 000	0	4 600 000
Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger	24 278 000	10 000 000	25 500 000
Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band	95 330 000	3 000 000	90 274 000
Tilskuddsordningen for konsertarrangører	49 000 000	27 500 000	49 600 000
Tilskuddsordningen for musikkfestivaler	171 310 000	0	180 100 000
Totalt	378 518 000	42 500 000	398 174 000

^a Stimuleringsmidler fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Oppsummering av året

2.1 Musikkfeltet i 2023

2023 så vi et musikkfelt med stor vilje og evne til kunstnerisk utvikling og formidling. Mye ny kunstnerisk produksjon fra pandemiårene kom ut, og det var stort engasjement blant store publikumsgrupper. Etter alt å dømme hadde mange et behov for deltakelse på arenaer for fellesskap og delte erfaringer. Samtidig tydet søknader til Kulturrådet og meldinger fra musikkorganisasjonene på at publikumsvanene og betalingsviljen for noen typer arrangementer er endret. Feltet har kommet inn i en ny normal etter pandemiens nedstengninger og etter at statens kompenserende ytelser har tatt slutt. Nå befinner musikkfeltet seg i et tøft økonomisk klima med kostnadsvekst som langt overgår prisveksten i samfunnet – reise, overnatting, strøm og infrastruktur, lys- og lydproduksjon er noen av kildene til økte kostnader, melder organisasjonene.

Samfunnet har gjennom flere tiår satset på utdanning av flere komponister, musikere og bransjeaktører. Profesjonaliseringen og spesialiseringen i musikkfeltet og næringen har økt, det samme har investeringene i bygg og utstyr for levende musikk. Dette feltet av næringsdrivende enkeltpersonsforetak, prosjekter og virksomheter utenfor institusjonene opererer og tilpasser seg i et marked preget av sterkere nasjonale og internasjonale selskaper og oppkjøpere – konsertbyråer, festivaler og plattformsselskaper for innspilt musikk. Det er åpenbart at kulturpolitikens virkemidler for å ta vare på og stimulere mangfoldet av uttrykk og kvaliteter i musikkfeltet er av største betydning.

I en ny normalsituasjon kan man forvente at man i musikkfeltet ser både på dagens situasjon og framover på utfordringer og utviklingsmuligheter. Lanseringen av Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår* har gitt grunnlag for fornyet oppmerksomhet om kunstnerøkonomien i musikkfeltet. Både *Kunstnarkår* og Stortingets behandling av meldingen peker på at det må stilles tydeligere krav til rimelig betaling for kunstnerisk arbeid både for ansatte og næringsdrivende frilansere i musikkfeltet. Framover vil søkelyset rettes mot oppdragsvilkår frilansere møter hos private og offent-

lige virksomheter og institusjoner, men også mot hvilken rolle offentlige tilskudds- og stipendordninger i det frie feltet for musikk spiller for å sikre honorarnivåer og kunstnerøkonomi.

Regjeringens utvalg for gjennomgang av musikkfeltet ble oppnevnt 6. juni 2023 og skal levere en offentlig utredning (NOU) sommeren 2025. NOU-en har et bredt mandat til å kartlegge hele musikkfeltet og vurdere kulturpolitiske virkemidler og tiltak. Utredningen vil gi en svært verdifull belysning og vurdering av musikkpolitikken og bli av stor betydning for det frie musikkfeltet, for Kulturrådets utvikling av tilskuddsordninger og ordningene i Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend. I tillegg til den kommende NOU-en er det gjort en serie utredninger om musikkfeltet initiert og finansiert av Kulturrådet. Utredninger om kirkemusikken, konsertarrangørene og festivalfeltet er noen av disse, som er med på å danne et viktig kunnskapsgrunnlag for de kommende årene.²

2.2 Musikk i Kulturrådet i 2023

2023 kan regnes som et år med normalisering etter pandemien og dens alvorlige virkninger på musikkfeltet. Kulturrådet hadde i 2023 ingen ekstraordinære midler, og de omfattende midlertidige tilpasningene av retningslinjer for og budsjettfordeling mellom tilskuddsordningene var avvirket. Også Kulturrådet var smertelig klar over at aktører både i produksjon og i formidling kunne stå med svært ulike økonomiske utgangspunkt og forutsetninger i et fortsatt usikkert felt med nye økonomiske utfordringer og et tøft marked. Samtidig viste søknadene, og de høye søknadstallene, stor vilje til aktivitet, innenfor både arrangørvirksomhet og produksjon.

2.2.1 Økende søknadstall

Under og etter pandemien var det store variasjoner i tilskuddsordningenes søknadstall, spesielt som følge av nedstengningen og deretter gjenåpning av konsertstedene. Disse variasjonene, og hva de kan skyldes, er kommentert i detalj i årsoppsummeringen for 2022.³ Blant annet brukte en rekke kunstnere og produsenter mer tid på å skape og produsere musikk, og mange trakk til tilskuddsordninger for komposisjon og innspilling. Med

2 Hylland og Stavrum 2015; Kleppe et al. 2019; Takle et al. 2023.

3 Kulturrådet 2023.

gjenåpningen av arenaene steg søknadstallene også for konsert- og turnévirkosomhet. Det var også en generell økning i antall søknader fra popu-lærmusikkfeltet, hvor mange aktører som er avhengige av billettsalg, var sterkt rammet under nedstengningen.

I 2023 var aktiviteten i musikkfeltet i mindre grad direkte påvirket av pandemien. Likevel var antallet søknader og tildelinger høyere i 2023 enn i årene 2019 til 2022, slik følgende tabell viser.

➤ **Tabell 3** Antall tildelinger og søknader i Kulturrådets musikkordninger 2019–2023.

Ordning	2019		2020		2021		2022		2023	
	Søknader	Tildelinger	Søknader	Tildelinger	Søknader	Tildelinger	Søknader	Tildelinger	Søknader	Tildelinger
Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon	480	191	601	207	1096	292	491	223	678	232
Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd	180	47	152	50	207	71	128	53	154	51
Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band	687	295	667	303	801	377	905	444	1101	400
Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger	181	60	174	49	243	65	154	48	202	56
Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger	563	261	689	277	576	282	587	270	699	294
Tilskuddsordningen for konsertarrangører	613	339	522	320	535	372	897	573	858	468
Tilskuddsordningen for musikkfestivaler	165	107	206	155	173	148	219	170	218	167
Totalt	2869	1300	3011	1361	3631	1607	3381	1781	3910	1668

Antallet søknader har økt betydelig fra før pandemien og fram til 2023. Tabellen nedenfor viser økningen i antall og den prosentvise veksten i søknader fra 2019 til 2023.

☞ **Tabell 4** Endring i antall søknader for Kulturrådets musikkordninger fra 2019 til 2023.

	Endring i antall 2019–2023	Prosentvis endring 2019–2023
Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon	198	41 %
Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd	–26	–14 %
Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band	414	60 %
Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger	21	12 %
Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger	136	24 %
Tilskuddsordningen for konsertarrangører	245	40 %
Tilskuddsordningen for musikkfestivaler	53	32 %

Tabell 4 viser økninger på 40 prosent eller mer for ordningene for produksjon, framføring av musikk, og konsertarrangører. Dette kan henge sammen med den økende betydningen levende musikk har for økonomien og de profesjonelle vilkårene i musikkfeltet, en utvikling som er knyttet til at inntektene fra innspilt musikk har falt for de aller fleste opphavspersoner (komponister, musikere og artister og så videre) i strømmeøkonomien. Etter en stor økning i antall søknader til *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* i pandemiåret 2021, og et stort fall i 2022, har søknadstallet i denne ordningen kommet opp på et høyt nivå igjen i 2023. Enda større var imidlertid veksten i antall søknader om *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band*, som gikk opp med 60 prosent fra 2019 til 2023.

Økte kostnader og inntektssvikt i deler av populærmusikkfeltet: Blant kjente årsaker er økte behov for bidrag etter sterkt økte kostnader for musikkproduksjon og turné, og til konsertarrangører og festivaler. En annen årsak er et stort tilfang av nye søkere i et bredt felt av populærmusikk hvor inntektene fra billettsalg har økt langt mindre enn kostnadene. De har

mistet noe av sitt kommersielle grunnlag. En annen kjent årsak er varierende og mindre forutsigbar publikumsoppslutning om konsert og festival.

2.2.2 Mange nye søkere

Det er gjennomgående tilstrømning av nye søkere på tilskuddsordningene. I ordningene for komposisjon og produksjon, konsertarrangører og publiseringsstøtte er andelen nye søkere mellom 25 og 35 prosent. I *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* kom 27 prosent av søknadene fra komponister som er nye i ordningen. På populærmusikkområdet har søknadstallet økt med 400 prosent siden 2018. Det kommer av et stort tilfang av artister og musikere som skriver materiale for innspillingsprosjekter og nye turnéproduksjoner. Også i ordningene for turné og virksomhet og musikkfestivaler er det mange nye søkere. Søkere fra nye grupper er ønsket av musikkutvalgene, det er i tråd med målet om nå grupper i utenforskap og Kulturrådets strategiske hovedsatsing for 2021–2025 «mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser». Videre utdannes et stadig større antall musikere på ulike sjangerområder, noe som også bidrar til jevn økning i antallet søknader. Kulturdirektoratets innsats for å styrke informasjonen om søknadsmulighetene overfor ulike miljøer har også bidratt.

2.2.3 Redusert aktivitet på grunn av pris- og kostnadsvekst

En kraftig økning i antallet søknader fra konsertarrangører særlig i 2022 og 2023 kan sees i sammenheng med den ekstraordinære økningen i pris på teknisk produksjon, strøm, infrastruktur og utenlandske artister. Utfordringene på feltet fører til at flere har behov for tilskudd. Kulturdirektoratet observerer også at mange tilskuddsmottakere har måttet redusere omfanget av konserter i 2023 – budsjettene rekker til færre konserter, og støtteandelen i budsjettene øker.

I 2023 økte antallet søknader om tilskudd til innspilt musikk i takt med oppsvinget i konsertvirksomheten. Det var ventet en bølge av utgivelser etter en oppdemming av innspilt, men ennå ikke utgitt musikk under pandemien. Men høye tall også for 2023 indikerer et permanent høyere antall utgivelser og søknader til dette i Norge. Et nytt nivå kan også indikere at opphavspersoner, musikere og artister i livefeltet har større behov for nye innspillinger som kan promotere og dokumentere deres pågående produksjon, kunstnerskap og formidlingsvirksomhet.

- **Tabell 5** Søknader og bevilgninger behandlet og vedtatt i 2023 innenfor Kulturrådets musikkordninger. Søknader og tildelinger kan gjelde senere år, og beløpene i tabellen kan derfor avvike fra avsetningen for 2023 jf. tabell 2.

	Søknader	Tildelinger	Tidelingsprosent, antall	Samlet søknadsbeløp	Tildelt beløp	Tidelingsprosent, beløp
Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon	678	232	34 %	97 718 400	29 111 000	30 %
Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd	154	51	33 %	38 651 117	17 192 000	44 %
Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger	202	56	28 %	19 328 310	4 720 000	24 %
Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger	699	294	42 %	64 440 000	26 550 000	41 %
Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band	1101	400	36 %	276 305 984	104 436 000	38 %
Tilskuddsordningen for konsertarrangører	858	468	55 %	255 012 673	73 110 000	29 %
Tilskuddsordningen for musikkfestivalera	218	167	77 %	546 456 925	368 140 000	67 %
Tilskuddsordningen for musikkfestivaler, vedtatt i 2022 ^b	315	208	66 %	265 347 000	177 974 000 ^a	67 %

^a Søknader for festivaler som er behandlet på møter i 2023, men som gjennomføres i årene etter. Dette er nesten bare festivaler som arrangeres i 2024, 2025 og 2026, med bevilgning fra festivalavsetningene for 2024, 2025 og 2026, det vil si tilsagn med forbehold om Stortingets bevilgning til Norsk kulturfond i de nevnte årene.

^b Festivalstøtte for 2023, vedtatt i desember 2022.

2.2.4 Musikkbudsjettet 2023 – dagens og framtidige behov

Med en budsjettsituasjon uten ekstraordinære midler må feltet og Kulturrådet se videre og prioritere innenfor «normale» budsjettammer. For musikkutvalgene krever det skarpe prioriteringer i fordelingen av Norsk kulturfonds midler til musikk. Uten økninger i Stortingets bevilgninger til Norsk kulturfond er handlingsrommet for å prioritere enkeltordninger begrenset, fordi

å redusere en etablert ordning til fordel for en annen kan ha dramatiske konsekvenser for aktører og skape for usikkerhet og uforutsigbarhet i feltet. Kulturrådet arbeider hvert år med å gi faglige råd om budsjettøkninger til Kultur- og likestillingsdepartementet, økninger som kan gi et reelt strategisk handlingsrom. Det er gitt råd om å øke midler for å styrke spesielt *tilskuddsordningen for konsertarrangører* og *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* i flere år. Disse ordningene har et særlig potensial for å øke verdien av produsert musikk og formidling – og av publikumstilgang til musikk over hele landet. Kulturrådet har også innenfor de gitte rammene prioritert å justere opp disse ordningene i fordelingen av det ordinære prisomregningstillegget til Norsk kulturfond. Vi omtaler framtidige behov nærmere nedenfor.

2.2.5 Resultater av offentlige tilskudd: aktivitetstall

Musikkutvalgene ønsker å kunne vise den samlede aktiviteten som de bidrar til. Kulturdirektoratet arbeider med å utvikle gode systemer for å hente ut data fra søknader og rapporter til statistikk om aktiviteten. I mellomtiden gjøres en del slike registreringer manuelt. Nedenfor gir vi en beregning av den samlede aktiviteten Kulturrådets finansiering bidrar til på musikkfeltet. Tallene viser samlet aktivitet beskrevet i søknadene til de som har mottatt finansiering, og de som har søkt i 2023.⁴

4 Med dagens system og rapportfrister er det ikke mulig å sammenstille tall for foregående år på grunnlag av tilskuddsmottakernes rapportering. Kulturdirektoratet vil i 2024 innfase nye systemer for søknadsbehandling, forvaltning, rapportering, der data for prosjekter og virksomheter med statlige tilskudd fra Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde, Statens kunstnerstipend og navngitte tilskudd på statsbudsjettet (de såkalte 70-postene) vil bli samlet og anvendt for overordnet rapportering, statistikk og kunnskapsproduksjon.

➤ **Tabell 6** Planlagte komposisjoner, produksjoner, utgivelser, framføringer og konserter i 2023.

	Antall finansiert	Antall søkt
Verk, konsertproduksjoner, prosjekter	284	835
Musikkinnspillinger	56	202
Musikkutgivelser	294	699
Totalt produksjoner	634	1736
Utøveres konserter i Norge	4015	8536
Utøveres konserter i utlandet	1779	3352
Totalt framførte konserter	5794	11 888
Konserttall for arrangører ^a	7800	11 600
Konserttall for musikkfestivaler og festspill ^b	4100	6300
Totalt arrangerte konserter	11 900	17 900

^a Antallet faktisk gjennomført vil ha blitt noe redusert for enkelte mottakere grunnet det høye kostnadsnivået. Kulturrådet har i enkeltsaker akseptert en begrenset reduksjon av konsertomfang i forhold til søknad i 2023.

^b Anslått antall konserter med et mediantall på 20 konserter per festival.

2.2.6 Fullstendige vedtakslister

Lister for hver musikkordning, med omtaler av enkeltbevilgninger og søknader, kan lastes ned fra Kulturdirektoratets nettsider:

- Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon
- Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd
- Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger
- Publiseringstøtte for musikkinnspillinger
- Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band
- Tilskuddsordningen for konsertarrangører
- Tilskuddsordningen for musikkfestivaler

2.2.7 Ansvar for regionale og lokale virksomheter

Tilskuddsordningene for festivaler, arrangører, ensembler og band står med et særlig ansvar og stilling i kulturpolitikken: De gir statlig støtte til en infrastruktur av faste virksomheter omkring i landet ved siden av de

store institusjonene. Et stort antall musikkensembler, helårsarrangører og festivaler har hatt årlig tilskudd i opptil flere tiår, med enten ettårige eller flerårige tilskudd. I mange byer og mindre steder har de lignende roller og funksjoner som orkester- og operainstitusjoner har i de større byene, slik at de til sammen utfyller hverandre og danner en landsdekkende infrastruktur for produksjon og formidling. Noen av dem har institusjonslignende organisering med en åremålstilsatt kunstnerisk leder, styre og kunstneriske råd. Andre er organisert omkring enkeltpersoners eller grupper kunstnerskap. Disse virksomhetene, sammen med orkester- og operainstitusjoner, bidrar sterkt til at kunstnere og profesjonelle utøver- og produksjonsmiljøer, arrangører og formidlingsarenaer for musikk kan etableres og virke over hele i landet. Over halvparten av musikkavsetningen i Norsk kulturfond går til faste virksomheter: faste musikkensembler, musikkfestivaler og konsertarrangører. Musikkutvalgene har i 2023 vært opptatt av at ansvaret for virksomheter er særlig viktig for mindre steder og byer uten statlig finansierte institusjoner som orkestre og opera – og uten storbyenes publikumsgrunnlag og produksjons- og bransjeaktører. De etablerte musikk institusjonene med plass på statsbudsjettet er en fast og lite foranderlig infrastruktur, mens Kulturrådets åpne nasjonale tilskuddsordninger kan ivareta gode og interessante initiativ og nye etableringer. Ordningene bidrar med finansiering hvor og når virksomhetene oppstår, i et samspill med fylkeskommunal og kommunal finansiering. Én av funksjonene til landsdekkende ordninger er å sikre attraktiv musikkproduksjon, arrangører og festivaler av høy verdi lokalt slik at folk har tilbud uavhengig av hvor de bor. Nasjonale ordninger bidrar også til å sikre at turnerende kunstnere møter gode vilkår og kompetente arrangører i hele Norge.

Musikkutvalgene for produksjon, turné og arrangørvirksomhet har i 2023 vært særlig opptatt av at denne kritiske rollen bør få økt oppmerksomhet. Det er et sterkt ønske om utvidede budsjetttrammer som vil gjøre det mulig videreføre et slikt ansvar uten at det går ut over mindre og nye prosjekter, produksjoner, konsertvirksomhet og innspilt musikk.

På bakgrunn av dette ser musikkutvalgene fram til Kulturrådets varslede gjennomgang i 2024 for å beskrive og utvikle sin forvaltning av faste virksomheter slik at dette ansvaret blir tydelig og sees i sammenheng med forvaltningen av institusjoner med fast post på statsbudsjettet.

2.2.8 Videreføring av satsingen på mangfold og ytringsrom

I 2022 gjennomførte alle musikkutvalgene tiltak og endringer i retningslinjene med mål om å nå søkere og grupper som kan falle utenfor, og som

ikke finner veien til tilskuddsordningene. I tillegg har utvalgene enten laget egne satsinger eller prioritert nye og uetablerte satsinger. Det er generelt lagt vekt på et kunstnerisk og kulturelt mangfold i tildelingen av tilskudd. Innenfor ordningen *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band* ble satsingen «Nye stemmer» gjennomført i 2022, og «Musikalsk og kulturelt mangfold» året etter. I 2023 hadde satsingen en avsetning på to millioner kroner og en egen utlysning. Samtidig har Kulturrådets forskningsprogram «Skapende praksiser i musikk 2021–2024» pågått med utgivelse av enkeltartikler i 2023. Forskningsprogrammet er initiert av musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak og gjennomføres av avdeling for kulturanalyse i Kulturdirektoratet. Formålet er å øke kunnskapen om ulike former for skaping av musikk og bidra til et felles faglig grunnlag for å tilpasse og utvikle tilskuddsordninger for musikkproduksjon. Disse satsingene faller inn under Kulturrådets strategiske hovedsatsing «Mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser».

Musikkutvalgene og sekretariatet for utvalg og råd har i 2023 lagt stor vekt på at klarhet i kommunikasjon, språk og begreper skal virke inkluderende. De har også prioritert mer oppsøkende informasjonsarbeid, veiledning i søkermiljøer og samarbeid med musikkorganisasjoner, musikkentre og aktører som kan videreformidle informasjon og veiledning.

2.2.9 Gjennomgående prioriteringer i utvalgene

Det er et mål at musikkordningene skal å bidra til at produksjon og formidling av musikk i det frie feltet kan holde profesjonell standard og ha gode utviklingsmuligheter. I 2023 er det fortsatt prioritert at tilskudd skal være høye nok til at prosjekter kan gjennomføres med de ambisjonene søkerne beskriver, og med profesjonelle standarder for honorar til kunstnere og fagpersoner. Den profesjonelle standarden skal bidra til å gjøre feltet attraktivt for musikere, artister, låtskrivere og komponister. Det gjelder også ordningene for arrangører og festivaler.

Det har vært politikk i musikkutvalgene over mange år å støtte opp om et profesjonelt nivå på honorar i prosjekter og virksomheter gjennom utmåling av tilstrekkelig høye tilskudd. Det settes også som forutsetning i tilskuddsbrevene at kunstnere og fagpersoner blir honorert slik. Utvalgene har sett fram til oppfølgingen av kunstnermeldingen, Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*, og ser allerede at praksisen i tilskuddsordningene for musikk i Kulturrådet vil bli del av en strategi for å oppnå hovedmålet i meldingen om rimelig betaling til frilansere på musikkfeltet.

Kunstnermeldingen varslet at Kulturdirektoratet ville få i oppdrag å utarbeide strategien og foreslå verdiprinsipper.

Denne høye ambisjonen er utfordret når koronastimuleringsmidler på 42,5 millioner kroner til musikk i Norsk kulturfond for 2022 ikke er videreført som varige budsjettøkninger. Kulturrådet har på tross av dette fortsatt å gi høye tilskudd for å videreføre profesjonelle standarder, men dette legger et sterkt press på prioriteringene. Det har ført til at flere støt-teverdige prosjekter, og særlig en del store prosjekter, har fått avslag. I tillegg får tilskuddsmottakere gjennomført mindre aktivitet for samme tilskudd som tidligere, som omtalt i første del av denne oppsummeringen.

Alle tilskuddsordningene for musikk er innrettet slik at musikk som produseres, skal tilgjengeliggjøres og formidles til flest mulig på ulike arenaer og flater. Musikkutvalgene prioriterer søknader med god formidling og har over flere år også prioritert slike krav i utviklingen av retningslinjer for ordningene: *Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* har krav om framføring og plan for formidling og merbruk av verk, *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger* etterspør planer for formidling og markedsføring, *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band* vektlegger framføring og merbruk av nye verk, produksjoner og konsertprogrammer. Kulturrådet går i ulike sammenhenger ut og oppfordrer arrangører, festivaler, ensembler og andre til å bestille og formidle verk og til å samarbeide om bestillinger, produksjoner og turnéruter. Utvalgene ser at det finnes et større potensial for samarbeid om bruk av produksjon enn det som utnyttes i dag.

Musikktilbud til unge er en vedvarende prioritering i Kulturrådet og ordningene for musikk. Musikkutvalgene har prioritert prosjekter der barn enten er publikum, lytter til innspilt musikk eller deltar i produksjon og framføring i prosjekter sammen med profesjonelle kunstnere. Utvalget for arrangører og festivaler gir stor oppmerksomhet til barn og unges konserttilbud på egne barnekonserter og festivaler – og på de mange festivalene som har sideprogram for barn og unge. *Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd* er den eneste musikkordningen som gir tilskudd til unges egne musikalske ytringer og skaping, og den har gitt tilskudd til kurs, arbeidsverksteder og musikk-skaping der unge gis mulighet til å uttrykke seg på egne premisser og prosessere sin samtid i kunstnerisk samarbeid med profesjonelle kunstnere. Utvalget for denne ordningen søker å prioritere prosjekter som kompletterer eksisterende tilbud av kulturskoler, korps, kor med mer, og som treffer unge som ikke nødvendigvis benytter seg av disse tilbudene.

Bærekraft er nedfelt i Kulturrådets strategi for 2021–2024 og rådets områdeplan for musikk. Søkere blir oppfordret til bærekraftig organisering

av arrangør- og turnévirkosomhet gjennom retningslinjene for *tilskuddsordningen for musikkfestivaler*, *tilskuddsordningen for musikkfestivaler* samt *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band*. Det stilles forventning til effektive reiseruter, lavutslippstransport og bærekraftig og sirkulær ressursbruk og økonomi. Søkere må redegjøre for arbeid med og refleksjon over klima- og miljøbelastning i søknadene, i tillegg til temaer som barn og unge, kjønnsbalanse og mangfold.

2.2.10 Dialog, informasjon og oppfordringer til feltet

Dialog og informasjonsarbeid skal sikre åpen tilgang, likebehandling og transparens omkring tilskuddsmuligheter og beslutningsprosesser. I 2023 har det vært gjennomført flere aktuelle aktiviteter:

- Produksjonsutvalget arrangerte dialogmøte med musikkfeltet i Rogaland 6. juni.
- Arrangørutvalget arrangerte lytte- og innspillsmøte med ni musikkorganisasjoner i Arrangørforum 12. oktober.
- Kulturrådets konferanse «Spydspiss eller stedsutvikler – festivalenes plass i det norske kulturlivet» ble avholdt i Bodø 12. juni.
- Deltakelse på konferanser, bransjetreff og seminarer:
 - Trondheim Calling
 - by:Larm
 - Kulturkonferansen på Voss
 - «Grønn festival – grønn arrangør i nord» (Troms og Finnmark fylkeskommune og Musikkkontoret Nord)
 - Kulturtankens årskonferanse
 - Norske kulturhus' fagkonferanse
 - Arrangørkonferansen – Norske kulturarrangører
- Det er avholdt digitale og hybride informasjonsmøter for søkere hvor både utvalgsmedlemmer, rådsmedlemmer og ordningsansvarlige fra sekretariatet har deltatt.
- Det ble holdt presentasjon på et seminar i det europeiske forskningsprogrammet «Uncharted – Understanding, Capturing and Fostering of Social Value of Culture» i Budapest 8. desember.

I 2023 har det fortsatt vært viktig å stimulere ulike slags aktører i feltet til å bruke tilskuddsordningene til å utvikle samarbeid og videreformidling av musikk- og konsertproduksjon. Arrangører, festivaler og bransjeak-

tører har kompetanse til å initiere, gjennomføre og formidle prosjekter og produksjoner. Det har vært særlig relevant å stimulere arrangører og festivaler til bruk av tilskuddsordninger for komposisjon til å bestille verk og konsertproduksjoner – og til å søke turnétilskudd for produksjoner til videre formidling. Det er et mål at virksomheter kan samarbeide og utnytte turnéruter regionalt, lage prosjekter lokalt med musikere på turné og redusere reiseveier og utslipp med mer.

2.2.11 Kunnskapsproduksjon – utredning og evaluering

Utredninger om musikkfeltet, meldinger til Stortinget samt evaluering av tilskuddsordninger gir et viktig kunnskapsgrunnlag for forvaltning av midler, vurdering av søknader og videre utvikling av tilskuddsordningene. Flere kunnskapsprosjekter pågikk, ble ferdigstilt i 2023 eller ble planlagt for igangsetting i 2024.

Da festivalene i den tidligere knutepunktordningen ble overført til Norsk kulturfond i 2016 og nye retningslinjer for tilskudd til musikkfestivaler ble revidert, var det forutsatt at tilskuddsordningene for festivaler i Kulturrådet skulle evalueres. En evaluering og utredning ble satt i gang i 2021 og lansert i april 2023. Den gir et grunnlag for vurdering av nåværende og framtidige tilpasninger i ordningenes innretning og forvaltningsmessige og kulturpolitiske prioriteringer. Funnene skal gi relevant kunnskap for Kulturrådet og fagutvalgene, Kulturdirektoratet, bevilgende myndigheter, festivalfeltet, kultursektoren og publikum. Syv forskere ved OsloMet, nærmere bestemt fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA, By- og regionforskningsinstituttet NIBR, Fakultet for lærerutdanning og Senter for profesjonsforskning, har deltatt i prosjektet.

Evalueringen inneholder flere interessante funn:

- Kulturrådet har hatt en pragmatisk tilpasning til et sammensatt og mangfoldig landskap av festivaler gjennom mer eller mindre årlig justering av retningslinjer.
- Kulturrådet legger generelt et vidt festivalbegrep til grunn – med unntak av *tilskuddsordningen for musikkfestivaler*, som kan vise til klare avgrensninger i sin overordnede definisjon.
- Kulturrådet har lagt vekt på forutsigbarhet for festivalenes finansiering og dermed bidratt til «institusjonalisering» i feltet (her brukt som betegnelse på at et større antall festivaler får tilskudd fra ordningen hvert år over lengre perioder).
- I perioden er det ikke oppnådd omfattende utjevning mellom sammenlignbare festivaler. Det pekes på årsaker som manglende

økonomisk handlingsrom samt mulige bånd mellom festivalarrangører, Kulturrådet, fagutvalg og sekretariat.

- I vurderingen av søknader opptrer ulike, konkurrerende begreper om kvalitet. Det kan gjøre det vanskelig å skape en tydelig profil på prioriteringene. Tidligere ble vekten lagt på et kunst- og kulturfaglig kvalitetsbegrep, som i økende grad sidestilles med kulturpolitiske og instrumentelle mål i vurderingene.

Rapporten inneholder også anbefalinger om å

- velge en behandlingsmodell med større grad av utjevning mellom sammenlignbare festivaler innenfor tilskuddsordninger i Kulturrådet, eller gjøre grep der noen festivaler trekkes ut av tilskuddsordningene til en plassering på statsbudsjettet med faste tilskudd, uten kunst- og kulturfaglig vurdering
- skille ut festivalinstitusjoner innenfor musikkordningen i grupper som skal gis økt forutsigbarhet enn innenfor ordningene i dag – samtidig som øvrige deler av ordningene kan forvaltes mer i retning av utvikling og rom for nye aktører
- anerkjenne ulike kvalitetsbegrep og -forståelser samt verdsette at festivalene kan ha ulike agendaer og drivkrefter for sin virksomhet
- skape større åpenhet rundt prosesser med utvikling av retningslinjer og kriterier for tilskudd samt gi Kulturrådet og utvalgene en tydeligere stemme i offentligheten knyttet til festivaltildelingene

Evalueringen og festivalfeltet ble gjort til tema for Kulturrådets årskonferanse 2023 i Bodø 12. juni, «Spydspiss eller stedsutvikler. Festivalenes plass i det norske kulturlivet». Musikkutvalget for arrangør- og festivaltilskudd inviterte musikkorganisasjonene til møte for dialog om evalueringen 12. oktober. Utvalget har deretter drøftet evalueringens funn og anbefalinger og er særlig opptatt av hvordan det skal ta ansvar for å gi økonomisk forutsigbarhet for festivaler med særlig behov for langsiktig planlegging og stabil administrasjon, utjevne historiske, vilkårlige forskjeller i tilskuddsnivå mellom sammenlignbare festivaler og bidra til dynamikk i feltet gjennom adgang for nye festivaler i ordningen. Vurderingene vil bli tatt med i arbeidet med tilpasning av tilskuddsordninger i 2024.

Arrangør- og festivalutvalget og Kulturrådet ga imidlertid Kultur- og likestillingsdepartementet råd om å beholde alle festivalene samlet og i en ny ordning i Kulturrådet. Hovedmålet med å avvikle knutepunktordningen og innlemme alle musikkfestivaler med statlig tilskudd i Kulturrådets ordninger var at festivalene og deres tilskuddsnivåer skulle vurderes i sam-

menheng. Kulturrådet mener den samlede vurderingen er viktig og gir muligheter til å vurdere hver enkelt festivals måloppnåelse og potensial, slik at det kan prioriteres innenfor den begrensede budsjettammen. Arrangør- og festivalutvalget mener at målene om forutsigbarhet, utjevning og dynamikk i forvaltningen nås best gjennom en samlet forvaltning. Utvalget mener at trange budsjettammer og tiden det tar å oppnå målene, skaper frustrasjon hos etablerte festivaler, men at dette i seg selv ikke er noen god grunn til å stille spørsmål om festivalene bør behandles samlet, eller om festivaler bør flyttes til egen post på statsbudsjettet.

«Skapende praksiser i musikk 2021–2024» er en annen pågående kunnskapssatsing. Kulturrådet ser behov for å rette sjangeråpne ordninger inn mot hele bredden av ulike måter musikk komponeres og produseres på – de skapende praksisene. I det frie feltet arbeider musikere og komponister med et mangfoldig tilfang av sjangre og arbeidsmetoder. Særlig har de digitale plattformene for produksjon og framføring endret arbeidsmåtene, der musikalsk materiale kan genereres og utprøves på digitale arbeidsstasjoner og transformeres i samspill, i studio eller på scenen under konsertframføring. For å få økt kunnskap tok musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak initiativ til forskningsprogrammet «Skapende praksiser i musikk 2021–2024». Rådet satte i 2020 av 2,5 millioner kroner til programmet, og tolv prosjekter fikk forskningsmidler. I tillegg er det satt av 300 000 kroner til en samling essay for å få fram flere stemmer og praksiser. Forskningsprosjektene omfatter undersøkelser av blant annet begrepsforståelser, metoder, kompetanser, arbeidsformer, arbeidsbetingelser og utviklingstrekk både innenfor og på tvers av områder og fagtradisjoner i musikken. De skal vise bredden og mangfoldet i kunstneriske prosesser i komposisjon, utøvelse og musikkproduksjon, de skapende praksisene hos samtidens komponister, låtskrivere, utøvere, folkemusikere, improvisasjonsmusikere, kuratorer, produsenter, DJ-er med flere. Forskningen skal bidra med kunnskap som er relevant for flere – kulturforvaltning og politikkutforming, aktører i musikkfeltet, og for forskning og utdanning. Programmet er en del av Norsk kulturfonds forskningsinnsats for langsiktig og grunnleggende kunnskapsdannelse om kultursektoren.

Musikkutvalget for innspillings- og publiseringstilskudd ønsker også økt kunnskap om det nyere mangfoldet av og vilkårene for praksiser for produksjon, utgivelse og formidling av innspilt musikk i Norge i dag. Musikkbransjen har endret seg fundamentalt de siste 20 årene. Digitaliseringen har ført til endrede rammer for produksjon, innspilling, distribusjon, markedsføring og formidling av musikk for utøvere og skapere, opphavspersoner og utgivere, og den har gitt nye økonomiske ram-

mevilkår. Det er ønsket en vurdering av de samlede statlige virkemidlene, tilskuddsordningene, knyttet til innspilt musikk. Med et forbedret kunnskapsgrunnlag vil Kulturrådet vurdere hvordan offentlig støtte og en kulturpolitikk for innspillings- og utgivelsesfeltet kan videreutvikles. Dette skal stimulere og bevare mangfoldet og bredden i norsk musikkproduksjon, -utgivelse og -formidling. Prosjektet ønskes satt i gang i 2024.

Arrangør- og festivalutvalget har fra 2022 rettet interesse mot bredden og mangfoldet i publikummet til arrangører og festivaler som får tilskudd fra ordningene. Det er et ønske om å se hvordan Kulturrådets tilskudd til arrangørfeltet treffer befolkningen kulturelt, sosialt, geografisk med mer. Avdeling for kulturanalyse har i 2023 gjennomført et forprosjekt og et forskerseminar som innledning til å utvikle en større forskningssatsing som er relevant i denne sammenhengen. Forskningsprogrammet «Kulturbruk, publikum, deltakelse» blir satt i gang i 2024.

2.3 Framtidsutsikter

De nasjonale tilskuddsordningene for produksjon, musikkutgivelse og konsertformidling av musikk utenfor de store institusjonene vil være vedvarende finansieringssystemer i det frie feltet for musikk. Tilskuddsordningene skal være dynamiske i sin tilpasning til behovene og gi muligheter for utvikling av et attraktivt felt med profesjonelle vilkår og standarder for kunstnerøkonomi, produksjon og formidling. Et stadig bredere tilbud av høyere musikkutdanninger i flere sjangerområder bidrar til kunstnerisk profesjonalisering og tidsmessige krav til honorar og kunstnerøkonomi. Det har også blitt større profesjonalisering i musikkbransjen, med spesialiseringer i musikkproduksjon, arrangører, lys og lyd, og management, med universitets- og høyskoleutdanninger og opplæring i både de regionale kompetansesentrene for musikk, bransjetreff og nasjonale musikkorganisasjoner.⁵ Det utvikles et stadig mer profesjonelt faglig nivå med spesialiseringer i musikkfeltet og bransjen. De store tilskuddsordningene er viktige forutsetninger for å inkludere og sikre bredden av uttrykk, med ny musikk, produksjoner og konsertformidling som ikke vil kunne realiseres på grunnlag av salgs- og markedsinntekter alene. Tilskuddsordningene ivaretar mange hensyn, men et grunntrekk er at de skal være åpne for nye

5 Røyseng et al. 2022, 13.

aktører og kunstnere, og at de skal fange opp initiativ til nye etableringer omkring i landet.

2.3.1 Produksjon og utgivelse

Ny utgivelse av innspilt musikk inngår som en vesentlig del av liveartistenes produksjons- og turnékretsløp. For opphavspersoner som artister, komponister og låtskrivere er utgivelsene også viktige for å bygge opp kunstnerskapet, katalogen og strømmetallene. Musikken får dessuten mange nye muligheter og utfordringer på de digitale plattformene for utgivelse, markedsføring og strømming.⁶ Det er godt kjent at de direkte inntektene av innspilt musikk er minimale for det store flertallet av profesjonelle utøvere og komponister utenom de kommersielle suksessene. Uten inntekter betyr dette at kunstnerne og bransjen må vurdere og begrunne på nytt ulike verdier av å investere i innspilt musikk. Det samme gjelder kulturpolitikken, som må begrunne formålet med og effektene av tilskuddsordninger. Kulturrådet har behov for å kartlegge betydningen og verdiene utgivelse og formidling har for kunstnere, plateselskaper og eksistensen av ulike typer utgivere. Det trengs også mer kunnskap om verdien utgitt musikk har for samfunnet som dokumentasjon og innhold til strømmetjenestene. Kulturrådet vil i 2024 initiere en utredning som skal belyse disse spørsmålene og skape grunnlag for videre å begrunne og innrette tilskuddsordninger.

2.3.2 Mangfold og ytringsrom

Kulturrådet skal bidra til at midler til kunstnerisk produksjon og formidling er tilgjengelige og søkbare for alle. Mangfold og ytringsrom er rådets strategiske satsingsområder for 2020 til 2024. Dette framhever ansvaret man har for å nå aktører og kunstuttrykk som ellers kan falle utenfor. Musikkutvalgene erkjenner at det finnes virksomme kulturelle, elitære og markedsmessige ekskluderingsmekanismer som hindrer anerkjennelse og støtte til musikkformer, sjangre og en rikdom av lytte- og erfaringsformer i kulturen. Slike innsikter krever en inkluderende tilnærming til hva profesjonalitet og kunstneriske praksiser kan være i ulike sammenhenger, siden Kulturrådet har et mål om å støtte opp om profesjonelle kunstneres og aktørers økonomi. Inkludering av nye praksiser vil måtte anerkjenne ulike og nye former for profesjonalitet som strekker seg utenfor tradisjonelle

6 Hagen et al. 2021.

kriterier som høyskoleutdanning, medlemskap i kunstnerorganisasjoner eller det å livnære seg av musikk alene. Flere bør også få et ytringsrom ved at en bredde av kunstnere og publikum har tilgang til åpne arenaer. Musikk skaper fellesskap gjennom publikums erfaringer og deltakelse. Det danner lokale offentligheter og ytringsrom. Slik sett peker Kulturrådets mål om et større rom for kunstneriske ytringer og fellesskap mot sentrale bærekraftsmål som likhet, anstendighet og rettstrygghet. Fagutvalgene vil, når de skal prioritere blant søkerne, rette oppmerksomheten mot utenfor-skap, kvaliteter i randsonene, og det nye eller det ukjente.

2.3.3 Utvidet produksjonsordning

Kulturrådet har satt i gang forskningsprogrammet «Skapende praksiser i musikk 2021–2024» samtidig som det har utvidet den tidligere bestillingsverkordningen (nå *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon*) til å omfatte alle former for musikkskapning. For eksempel er det åpnet for tilskudd til låtskriving for innspilling, kollektive samskapingsprosesser i ensembler, band og studiosettinger. Endringen er del av anerkjennelsen av at alle praksisene må omfattes av kulturpolitikken. Å skape større verk og konsertproduksjoner har sjelden kunnet skje utenom statlige institusjoner eller kommersielle produksjoner med stort salgspotensial. Et mål med utvikling og utvidelse av *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* er å gi flere konsertproduksjoner og musikkverk mulighet til mer gjennomarbeidet produksjon slik at de gjøres mer attraktive på flere konsertarenaer. Målet er å ivareta og stimulere den store variasjonen av musikkproduksjoner myntet på alt fra faste, større scener til det store tilfanget av mindre steder – det kan gjelde ulike prosjekter, utprøvinger i randsoner og forskjellige skapende miljøer. Som følge av utvidelsen øker søknadstallene, og midlene må deles på flere. Kulturrådet ser et prekært behov for en større produksjonsstøtteordning og et stort potensial for god produksjon og økt formidling, i tillegg til at musikk kan få et kraftigere nedslag og relevans i kulturoffentligheten og gi økte næringsinntekter.

2.3.4 Potensial for arrangørene

Tapet av konsertinntekter under pandemien tydeliggjorde sammenhengene mellom aktørene i musikkfeltet – og særlig arrangørenes rolle i kunstner- og bransjeøkonomien. I årsoppsummeringen for 2022 står dette:

En videre oppfølging av konsertarrangørene inn i 2023 og planleggingshorisonten gjennom 2024 kan bli avgjørende for reetablering og utvikling av det store spennet av arrangører og festivaler, fra frivillige til profesjonelle helårsarrangører, festivaler og kulturhus. Det er essensielt å gjenopprette og øke publikums tilgang til arenaene og kunstneres formidling av musikkproduksjonen.

Kulturrådet har siden 2010 brukt mulige anledninger til å satse på og øke finansieringen gjennom *tilskuddsordningen for konsertarrangører*, fra en avsetning på 10 millioner kroner i 2009 til 49,6 millioner kroner i 2023. Målet har vært både etablering og langsiktig utvikling av flere helårsarrangører og faste spillesteder, samtidig med å stimulere musikkformidlingen i grunnfellet av mindre, frivillig drevne arrangementer og i lokale og regionale kulturhus.

Det vil fortsatt være strategisk viktig å satse på arrangørfeltet, noe som kan bidra til at flere kultur- og fagpolitiske mål nås. Det vil

- opprettholde, øke og spre antallet arrangører og musikktilbud på svært mange mindre og store steder i landet
- øke de lokale arrangørmiljøenes mulighet til å sette sammen et tilbud og utvikle lokalt publikum
- øke mengden spilleoppdrag for musikere og kunstnere, stimulere til bred formidling og øke andelen turnevirksomhet i Norge versus utlandet
- styrke profesjonell konsertproduksjon og profesjonell kunstnerøkonomi
- bidra til mangfold i musikktilbudet ved at arrangørene får styrke til å ta større risiko i et marked som ellers kan tendere mot ensretting av konserttilbudet

Særlig er satsingen et bidrag til lokale fellesskap, offentlighet og demokrati ved at møtet mellom kunsten og publikum finner sted på åpne arenaer. Kulturrådet anser arrangører og festivaler som helt sentrale aktører når den strategiske satsingen på ytringsrom og fellesskap skal innfris. Finansiering av arrangører og festivaler er dessuten en treffsikker måte å støtte opp om hele feltet og en profesjonell bransje på. Billettinntekter og offentlige tilskudd strømmer gjennom arrangørleddet og ut til kunstnere og alle som er knyttet til livevirksomhet og oppdrag fra arrangørene. Det bidrar til et økonomisk grunnlag for utøvere, sceneproduksjon, støttefunksjoner, rettigheter og vederlag for opphavspersoner.

2.3.5 Bærekraft og miljø

Strategien for Kulturrådet og Norsk kulturfond peker på at miljø- og klimautfordringene krever ny tenkning rundt produksjon, samarbeid og utvikling på kunstfeltene.⁷ Utslipp fra virksomhet med tilskudd fra Kulturrådet, og publikumsreiser og konsum er en betydelig del av kultursektorens fotavtrykk. Det gjelder utslipp knyttet til blant annet innkjøp og forbruk, infrastruktur, artist- og publikumstransport og tjenester fra mange typer underleverandører. En omstilling krever kartlegginger og analyser som kan bidra til å gjøre tiltakene effektive og sammenhengende i musikklivets produksjons- og formidlingskjeder.

Det er stort engasjement for omstilling og reduksjon av utslipp blant organisasjoner og aktører i musikklivet. Kunstnere som går foran, både med hva de skaper, og i organiseringen av transport og annen virksomhet, danner viktige forbilder og bidrar til å skape en bredere opinion for mer bærekraftige praksiser. Musikken tar stadig oftere opp i seg eksistensielle temaer og livserfaringer. Toneangivende festivaler og arrangører profilerer seg med bærekraftige praksiser, som tydelig bidrar til å styrke musikkmiljøet og publikums engasjement for omstilling og bærekraftig forbruk. (Se for eksempel materialflytanalysen til festivalen Ravnedalen Live.⁸)

Spørsmål om bærekraft er spesielt aktuelle for Kulturrådets ordninger for levende musikk: *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band; tilskuddsordningen for musikkfestivaler og tilskuddsordningen for konsertarrangører*. Disse ordningene stiller i dag krav om at søkerne gjør rede for arbeidet med miljø- og klimatiltak, og de gir søkerne mulighet til å budsjettere med kostnader knyttet til reduksjon av utslipp og omstilling. Kulturrådet oppfordrer i sitt informasjonsarbeid til at arrangører, festivaler og artister samarbeider om infrastruktur, utslipps- og forbruksreducerende turnéruter og ulike aktiviteter. Rådet ønsker at musikklivets aktører skal tre inn i det grønne skiftet med en bærekraftig, profesjonell og framtidsrettet organisering. Enkelte festivaler etterlyser krav om bærekraft fra offentlige tilskuddsytere som Kulturrådet og Kulturdirektoratet slik at de kan få like konkurransevilkår. Å innføre kostbare tiltak uten at andre gjør det samme, kan svekke en aktør i konkurransen.

7 Kulturrådet 2021.

8 Ravnedalen Live 2023.

2.3.6 Næring og profesjonalisering

Det frie, profesjonelle musikkfeltet er en del av musikknæringen, og tilskuddene fra Kulturrådet stimulerer til aktivitet og påvirker bransjeøkonomien på flere måter. Vi vil i rapporten rette oppmerksomheten mot en produktiv forbindelse mellom offentlig finansiering av produksjon og formidling og musikknæringen. Ettersom tilskuddene går til artister, musikere, komponister, produsenter, arrangører og festivaler, er det disse mottakerne som kanaliserer midler videre i etterspørsel etter tjenester i bransjen. Slik blir offentlige tilskudd del av det økonomiske grunnlaget for bransjen ved siden av salgs- og markedsinntekter.

Tilskudd til komposisjon av verk og låter, innspilling av musikk, konsertproduksjoner og turneer på et profesjonelt nivå går direkte inn i kunstnerøkonomien gjennom budsjetterte honorar, men også til oppdrag til bransjeledd som støtteapparat, booking, agentur, plateselskaper, forlag og andre. Oppdrag mot bransjen bidrar til å profesjonalisere produksjon og virksomhet og til å administrere, forhandle og forvalte rettigheter og interesser, og gjøre musikken tilgjengelig gjennom utgivelse og distribusjon. Når tjenestene blir etterspurt av tilskuddsmottakerne, blir de tilpasset deres behov, heller enn motsatt, som man kunne tenke seg hvis støtteapparat og bransjens tjenester kun ble styrt av markedsinntekter. Det er også nødvendig å anerkjenne at finansieringen går til produksjonskostnader også ved marginale uttrykk med svakt markedspotensial som dermed kan oppnå og gjøre seg gjeldende med rimelig produksjonsstandard.

Fagutvalgene og tilskuddsordningene

Kulturrådet har syv tilskuddsordninger for musikk. De dekker hele produksjons- og formidlingskjeden fra komposisjon til musikkutgivelse og konsertformidling.

Ordningene sorterer under fire fagutvalg som er oppnevnt av Kulturrådet for perioden 2022–2023. De fire utvalgene har ansvar for hvert av disse områdene:

- komposisjon, produksjon av musikk, andre musikkprosjekter og virksomheter: musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak
- turné- og konsertvirksomhet og preproduksjon: musikkutvalget for turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band
- konsertarrangører og musikkfestivaler: musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte
- innspilling og utgivelse av musikk: musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte

3.1 Musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak

Fagutvalget behandler søknader til to ordninger, *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* og *tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd*.

Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon gir tilskudd til kunstneriske honorarer til musikere, låtskrivere, komponister og samarbeidende kunstnere. *Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd* gir tilskudd til mange ulike prosjekter og virksomheter som faller utenfor formålene til andre ordninger, og som er av betydning for

utvikling, kunnskap og dokumentasjon i musikkfeltet. Det store omfanget av disse to ordningene bidrar til Kulturrådets strategiske satsingsområder «mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser» og «større ytringsrom – friksjonsfylte fellesskap».

I 2023 har fagutvalget lagt spesiell vekt på å være til stede i feltet, gi informasjon, være i dialog og få innspill. Utvalget hadde et dialogmøte i Stavanger i juni 2023, der det møtte komponister, utøvere, festivaler, arrangører og andre fra Stavanger og Rogaland. For utvalget og sekretariatet bidrar slike møter til innsikt i regionenes behov og situasjon. For dem som kommer på møtet, bidrar det til større innsikt i og forståelse av utvalgets arbeid og hele Kulturrådets ansvar.

Musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak besto i 2022–2023 av

- Nasra Ali Omar (Troms og Finnmark, leder)
- Tuva Syvertsen (Oslo)
- Lasse Marhaug (Nordland)
- Anja Lauvdal (Viken)
- Erik Dæhlin (Oslo)
- Lars Horntveth / Jon Marius Aareskjold-Drecker (Oslo/Troms. Det ble skifte av utvalgsmedlem i løpet av oppnevningsperioden.)

3.2 Musikkutvalget for turné- og virksomhetstilskudd

Utvalget behandler søknadene til ordningen *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band*.

Fagutvalget behandler søknader om turnéprosjekter, utøveres konsertproduksjon og faste utøverkonstellasjoner og virksomheter. Utvalget har et stort og nasjonalt ansvar for at konsertproduksjon og turnéformidling skjer over hele landet, og at tilskuddsordningen ivaretar mangfoldet av utøverpraksiser, ensembletyper og kulturelle og musikalske uttrykk. Mange større ensembler er lokalisert i regionene og har stor betydning for lokalt og regionalt musikkliv. Andre, ofte mindre, grupper har framstående betydning og virksomhet nasjonalt og internasjonalt.

Fagutvalget oppnevnt for 2022–2023 besto av

- Rebecka Ahvenniemi (Hordaland, leder)
- Vegar Vårdal (Innlandet)

- Harpreet Bansal (Oslo)
- Gro Bergrabb (Nordland)
- Jan Bang (Agder)
- Odd Martin Skålnes (Vestland)

3.3 Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte

Fagutvalget behandler søknader til *tilskuddsordningen for konsertarrangører* og *tilskuddsordningen for musikkfestivaler*.

Konsertstedene er sammen med festivalene de primære arenaene for møter mellom levende musikk og publikum over hele landet i Norge. Kulturrådets finansiering av konsertarrangører og festivaler er bygget opp i ulike faser siden før årtusenskiftet og er en viktig del av kulturpolitikken på musikkfeltet. Konsertarrangører og festivaler er også de primære formidlere av levende musikk fra utlandet for publikum i Norge. Kulturrådets tilskuddsordninger bidrar til at arrangører og festivaler kan ha høye ambisjoner for booking, programmering og konsertproduksjon. Utvalget prioriterer å ivareta og utvikle hele mangfoldet av arrangører, programprofiler og sjanger- og musikkuttrykk.

Fagutvalget oppnevnt for 2022–2023 besto av

- Ivar Chelsom Vogt (Vestland, leder)
- Alice Jektevik (Troms og Finnmark)
- Mira Thiruchelvam (Vestland)
- Henrik Ødegaard (Vestfold og Telemark)
- Hedvig Mollestad Thomassen (Viken)
- Julie Forchhammer (Innlandet)
- Andreas Ljones (Vestfold og Telemark)

3.4 Musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte

Fagutvalget behandler søknader til *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger* og *tilskuddsordningen for fonograminnspillinger*.

De to ordningene har som mål at det blir spilt inn, utgitt og dokumentert en stor bredde av musikk i Norge. De bidrar til at det her til lands

spilles inn og utgis mye musikk sammenlignet med for eksempel de øvrige nordiske landene. Et av formålene med ordningene er at musikkverk, musikkproduksjoner og utøvers framføringer blir dokumentert gjennom utgivelse og kan mangfoldiggjøres, distribueres, selges og formidles.

Fagutvalget oppnevnt for 2022–2023 besto av

- Anne Hytta (Oslo, leder)
- Peder Niilas Tårnesvik (Oslo)
- Tine Surel Lange (Nordland)
- Ståle Storløkken (Trøndelag)
- Mariama Ndure (Oslo)
- Jarle Savio (Viken)

3.5 Tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon

Ordningen gir tilskudd til komposisjon og produksjon av musikk i alle sjangre og finansierer kunstnerisk arbeid for komponister, låtskrivere, musikere, artister og andre tilknyttede kunstnere som skaper ny musikk. Ordningen var fram til 2015 en bestillingsverkording hvor bare den som bestilte musikkverk av komponister, kunne søke, men ble da åpnet for at komponister selv kunne søke gitt at de hadde avtale om framføring med utøvere, orkestre eller andre. Det ble også mulig å søke om kunstneriske produksjonskostnader, og det ble tydeligere informert om at alle former for skapende musikkarbeid i alle sjanger og tradisjoner kunne få tilskudd. Ordningen skiftet navn til *tilskuddsordningen for bestillingsverk og produksjonsstøtte*, og navnet ble igjen skiftet i 2021 *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon*. Tilskuddsordningen styrker profesjonelt musikkarbeid og utvikling i hele bredden av musikkfeltet. Et viktig formål er å gjøre nye musikkverk tilgjengelige for offentligheten gjennom kravet om framføring på konsert- og formidlingsarenaer, på ulike medieplattformer eller gjennom ordinære utgivelser. Komponister og andre skapere som har *avtale for framføring eller plan for utgivelse*, kan søke. Like viktig er det at ordningen skal stimulere orkesterinstitusjoner, musikere, ensembler, arrangører og festivaler som kan produsere og presentere ny musikk, til å søke tilskudd til å *bestille* nye verk og produksjoner. Tilskuddene går til dekning av kunstneriske honorarer og produksjonskostnader. Verk og produksjoner som får tilskudd, skal framføres og ha en plan for videre formidling til publikum.

➤ **Tabell 7** Søknader og tildelinger, tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader	480	601	1096	491	678
Tildelinger	191	207	292	223	232
Tildelingsprosent, antall	40 %	34 %	27 %	45 %	34 %
Samlet søknadsbeløp	65 710 836	87 931 971	134 771 288	95 048 255	97 718 400
Tildelt beløp, årets søknader ^a	22 367 000	24 424 800	35 657 200 ^b	26 871 000 ^c	29 111 000
Tildelingsprosent, søknadsbeløp	34 %	28 %	26 %	28 %	30 %

^a Inkluderer tilsagn for kommende år.

^b Inkluderer 15,3 millioner kroner i stimuleringsmidler.

^c Inkluderer to millioner kroner i stimuleringsmidler.

3.5.1 Tendenser og analyser

Mens søknadstallene for å komponere og produsere musikk svinget sterkt under nedstenginger og deretter åpningene av konsertarenaene under og etter pandemien, ser tallene ut til å normalisere seg gjennom søknadsfristene i 2023, men på et markant høyere nivå enn før pandemien. Det skyldes i stor grad tilstrømning av komponister til ordningen under pandemien og at det fortsatt skapes og søkes om mange nye verk, låter og sanger til innspillinger og konsert- og turnéproduksjoner. I 2023 kom 27 prosent av søknadene fra komponister som ikke har søkt ordningen tidligere. I kategorien populærmusikk har søknadstallet økt med hele 400 prosent siden 2018. Det er åpenbart flere årsaker til økningen. Én av dem er et styrket informasjonsarbeid rettet mot låtskrivere under pandemien, hvor mange hadde økonomisk behov for kunstnerisk arbeid og tid til skriving og innspilling av musikk. En annen årsak er et lenge anerkjent behov for tilskudd til å produsere musikk for innspillinger. En grunn til at presset på ordningen øker, er muligheten til å søke om produksjonskostnader som kommer i tillegg til komponisthonorar.

Fra 2015 har tilskuddsordningen åpnet for alle former for individuelle, kollektive, utøverbaserte og digitale former for musikkskapning. Det innebærer et stort sprang videre fra den historiske innretningen av ordningen, som tidligere ga rene tilskudd til honorar for bestillingsverk som bestilleren utbetalte til den skrivende komponisten. Endringen åpner for at tilskuddene kan gå til honorarer for alle former for skapende musikkproduksjon. En annen endring av retningslinjene er at de skapende kunstnerne selv kan søke ordningen, ikke bare bestillerne. Dermed står kunstnerne friere til å kunne finne mange ulike ensembler, orkestre og arrangører som kan bidra til å innfri kravet om at

musikkproduksjonene skal framføres offentlig og brukes videre. Inkludering av skapende praksiser i ordningen er i tråd med og del av Kulturrådets satsing på «mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser». Nye søkere og musikkuttrykk skal ha tilgang og muligheter innenfor tilskuddsordningene.

Som del av omleggingen har musikkutvalgene i Kulturrådet initiert forskningsprogrammet «Skapende praksiser i musikk 2021–2024», som finansierer en serie forskningsprosjekter og artikler om musikkskapning innenfor de ulike musikkuttrykkene.

➤ **Tabell 8** Fordeling av søknader innenfor forenklede sjangerkategorier, *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon 2023*.

	Søknader	Tildelinger	Tildelings- prosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av tildelinger totalt
Tradisjons- og folkemusikk	60	26	43 %	9 %	11 %
Jazz og improvisasjonsmusikk	101	34	34 %	15 %	15 %
Klassisk og samtidsmusikk	322	126	39 %	47 %	54 %
Populærmusikk	166	37	22 %	24 %	16 %
Verdensmusikk	31	9	29 %	5 %	4 %
Totalt	680	232	34 %	100 %	100 %

➤ **Tabell 9** Geografisk fordeling etter søkers adresse, *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon 2023*.

	Søknader	Tildelinger	Tildelings- prosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av tildelinger totalt
Agder	16	3	19 %	2 %	1 %
Innlandet	36	16	44 %	5 %	7 %
Møre og Romsdal	8	5	63 %	1 %	2 %
Nordland	29	8	28 %	4 %	3 %
Oslo	280	106	38 %	41 %	46 %
Rogaland	27	8	30 %	4 %	3 %
Svalbard	0	0	0 %	0 %	0 %
Troms og Finnmark	29	11	38 %	4 %	5 %
Trøndelag	53	18	34 %	8 %	8 %
Vestfold og Telemark	25	8	32 %	4 %	3 %
Vestland	86	26	30 %	13 %	11 %
Viken	85	21	25 %	13 %	9 %
Utlandet	6	2	33 %	1 %	1 %
Totalt	680	232	34 %	100 %	100 %

Søkere til ordningen kommer i stor grad fra ensembler, utøvere, festivaler, scenekunstkompanier og institusjoner med tilhold i de største byene i landet. Derfor kommer en stor andel av søknadene fra Oslo og de andre store byene. Musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak ivaretar likevel hensynet til geografisk fordeling ved å prioritere søknader fra aktører på mindre steder og i fylker uten større bysentra. Utvalget ser også på prosjektenes formidlingsplaner og kan prioritere verk og produksjoner som vil formidles utenfor sentrale områder.

42 prosent av *tildelingene* gjelder kvinnelige komponister. Andelen *søknader* med kvinnelige komponister ligger på rundt 31 prosent. Fordelingen har vært stabil i flere år.

3.5.2 Tilpasning og utvikling

Utvidelsen av ordningen, fra å gjelde bestillingsverk til å rette seg mot hele spekteret av skapende produksjon, peker mot en mer tidsmessig og sjangerovergripende produksjonstilskuddsordning for musikkfeltet. Arbeidet med å gjøre ordningen tilgjengelig for finansiering av alle former for skapende praksiser legger press på budsjettrammen. Det er ventet at presset vil øke etter som endringene i ordningen blir bedre kjent. Den åpner for at søkerne kan budsjettere med kostnader for arbeid som det har vært vanlig at kunstnerne i prosjektene bekoster selv. Mange låtskrivere har regnet sitt skapende arbeid som en ikke-honorert investering som kan gi inntekter i framtiden. Nå er de økonomiske kretsløpene i endring, blant annet fordi innspilt musikk i den nye strømmeøkonomien gir opphavspersoner langt lavere inntekter enn tidligere.

At *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* har utviklet seg til å rette seg mot et større mangfold av produksjonsformer, er grunnen til at Kulturrådet har bedt om en substansiell økning av budsjettrammen til Norsk kulturfond for å styrke ordningen.⁹ En styrket produksjonstilskuddsordning kan bidra til å skape større og mer gjennomarbeidede sceniske konsertproduksjoner, opera, annen musikkdramatikk og -innspillinger som kan hevde seg i strømmeøkonomien. Den kan også bidra til høy produksjonskvalitet på musikk til strømmetjenester, forlag og synkronisering (som til film og TV). Kulturrådet bør også kunne finansiere musikkprosjekter som holder tilsvarende produksjonsnivå og gjennomarbeidelse som for eksempel på scenekunstfeltet. Musikkutvalgene mener derfor at musikkfeltet har

9 Kulturrådet 2024a.

behov for en større tilskuddsordning for den store bredden av praksiser, og at det er et stort potensial for god og attraktiv produksjon og formidling.

3.6 Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd

Ordningen skal gi mulighet til å gjennomføre tiltak som ikke vil få tilskudd fra andre ordninger. Den gir to typer tilskudd: Prosjekttilskudd gjelder tidsavgrensede former for forsøksvirksomhet, forprosjekter, kunnskapsprosjekter og ulike dokumentasjons- og formidlingsprosjekter som bidrar til å utforske og tilgjengeliggjøre musikkarven i Norge. Virksomhetstilskudd gis til aktører med høy faglig kvalitet, betydning og kompetanse, og som har kontinuerlig aktivitet og drift og behov for forutsigbare rammer.

» **Tabell 10** Søknader og tildelinger, tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader	180	152	207	128	154
Tildelinger	47	50	71	53	51
Tildelingsprosent, antall	26 %	33 %	34 %	41 %	33 %
Samlet søknadsbeløp	44 596 248	44 157 456	49 316 731	53 023 859	38 651 117
Tildelt beløp	12 437 000	8 095 200	20 461 800	9 521 000	17 192 000
Tildelingsprosent, beløp	28 %	18 %	41 %	18 %	44 %

Ordningens åpne formål treffer en stor bredde av prosjekter. Kulturrådet fordeler søknadene i følgende kategorier:

- verksted for barn og ungdom, mentorprogram, låtskrivercamp, kurs, mesterklasse og produksjonskamp
- seminar, foredrag, konferanse, fagarrangement og kompetansetiltak
- innsamling, dokumentasjon, bevaring, tilgjengeliggjøring, musikk-arv og noterestaurering
- kunstnerisk utprøving, forsøks- og forprosjekter
- faglitteratur
- teknologirelaterte prosjekter, herunder podkast, applikasjoner og framføringsteknologi

- åpne verksted og kunstneriske samarbeidsprosjekter
- annet

3.6.1 Tendenser og analyser

Musikklivet, bransjen og formidlingen av musikk er i endring, og det oppstår nye måter å skape, spille, bruke og formidle musikk på. Endringer i retningslinjene har tydeliggjort at ordningen er åpen for nye tiltak, kunstnerisk utprøving og forsøks- og forprosjekter som gir mulighet for utøvere og skapere av musikk til å undersøke kunstneriske idéer og materiale – eller eksperimentere med teknologi uten noe klart mål om et ferdig verk. Det er økning av slike søknader, og i 2023 har musikere og komponister fattet interesse for kunstig intelligens (KI) og bruken av KI i komponering og utøvelse.

Tilskuddsordningen for andre musikktiltak – prosjekttilskudd og virksomhetstilskudd er den eneste musikkordningen som gir tilskudd til unges egne musikalske ytringer og skaping. Nær en tredel av søknadene i ordningen i 2023 gjelder slike prosjekter. Søknadene omfatter kurs, arbeidsverksteder og musikkskaping der unge gis mulighet til å uttrykke seg på egne premisser og prosessere sin samtid gjennom kunstneriske uttrykk i samarbeid med profesjonelle kunstnere. Musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak har vært opptatt av samhandlingen mellom de unge og profesjonelle medvirkende og har stimulert prosjekter hvor dette tematiseres. Utvalget legger også vekt på hvordan det rekrutteres til prosjektene, og hvilke målgrupper prosjektene treffer med tanke på alder, kjønn og sosiokulturelle bakgrunn. Utvalget søker å prioritere prosjekter som kompletterer eksisterende tilbud av kulturskoler, korps, kor med mer, og som treffer unge som ikke nødvendigvis benytter seg av disse tilbudene.

Andre musikktiltak har med sin åpne profil et potensial til å kunne møte Kulturrådets strategi om å bidra til ytringsmangfold og nye stemmer, estetiske praksiser og større ytringsrom. Mange søknader til ordningen gjelder etablerte tiltak og søkere med gjentakende prosjekter, men også noen nye søkere og søknader fra underrepresenterte miljøer. Flere vel-etablerte virksomheter og gjengangere i ordningen bidrar til mangfold ved å utvikle prosjekter med underrepresenterte miljøer, som JM Norway, AKKS og Samspill.

Flere av prosjektene kombinerer musikk og scenekunst, teater og dans, og det er stadig prosjekter hvor visuell kunst, videokunst, lysdesign, litteratur og film er en integrert del av uttrykkene.

Kulturrådet skal gi forutsigbare driftsrammer for virksomheter i ordningen. Det kan gis virksomhetsstøtte til tiltak som har fått prosjektstøtte

fra ordningen over flere år, eller som er overført til Norsk kulturfond fra andre poster i statsbudsjettet. I 2023 er det gitt videreføring av virksomhetstilskudd for 2024 med en prisomregning på 5,1 prosent til Notam, Ny musikk, Senter for tidligmusikk og Komponistforeningens ordning for tilgjengeliggjøring av norsk repertoar. Jeunesses Musicales ble overført til statsbudsjettets post 78 fra 2024.

3.6.2 Tilpasning og utvikling

Musikkutvalget for komposisjon, produksjon og andre musikktiltak har vært opptatt av prosjekter for barn og unge og relevansen den kunstneriske ideen eller konseptet i prosjektene har for deres livsverden. Det legges vekt på forståelse av det særegne ved de ulike aldersgruppene, prosjektenes vilje og evne til å bevege seg ut av tradisjonelle former for formidling, og hvordan det eventuelt legges til rette for dialog med og innflytelse fra de unge. Utvalget vurderer hvordan prosjektene bidrar til utvikling, kritisk refleksjon og samtale på feltet.

Utvalget er også opptatt av at Kulturrådet bør identifisere og nå ut til relevante minoritetsmiljøer og subkulturer – og at ordningen for andre musikktiltak kan rette seg mot slike målgrupper med særlige satsinger.

3.7 Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band

Formålet med ordningen er å stimulere til turnévirkosomhet og konsertproduksjon slik at et stort spenn av musikkuttrykk blir tilgjengelig for publikum over hele landet. Ordningen er den største offentlige finansieringskilden for utøvende konsertvirkosomhet i det frie feltet, og den utgjør et permanent vilkår for at det kan finnes utøvende profesjonell virksomhet og utvikling for et stort antall musikere, artister, band, vokalgrupper og ensemblerkonstellasjoner i landet. Tilskudd fra ordningen gjør det mulig å utvikle et høyt kvalitetsnivå på konsertproduksjon og et profesjonelt honorarnivå for et stort mangfold av konsertproduksjoner på turné i inn- og utland. Søkere er profesjonelle musikere, artister, ensembler, band og støtteapparat innen alle sjangre. Tilskuddsordningen rommer alt fra mindre turnéprosjekter til virksomheter med behov for langsiktige tilskudd over ett eller flere år. For mange er tilskuddene en forutsetning for å kunne drive utøvende profesjonell virksomhet.

➤ **Tabell 11** Søknader og tildelinger, turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader	687	667	801	905	1101
Tildelinger	295	303	377	445	400
Tildelingsprosent, antall	43 %	45 %	47 %	49 %	36 %
Samlet søknadsbeløp ^a	181 569 000	184 047 000	224 975 000	233 313 231	276 305 984
Tildelt beløp ^b	70 399 000	91 937 000	97 047 000	98 658 000	104 436 000
Tildelingsprosent, beløp	39 %	50 %	43 %	42 %	38 %

^a Søknadssum 2023 og kommende år.

^b Årets tildelinger pluss tilsagn for kommende år. Beløpet overskrider derfor avsetningen for 2023.

3.7.1 Tendenser og analyser

Søknadsantallet på 1101 behandlede søknader utgjør en økning på 22 prosent fra 2022, og hele 60 prosent fra 2019, som var siste «normalår» før pandemien. Det er naturlig å se på økningen som en konsekvens av en økonomisk krevende tid for musikere og artister i kjølvannet av koronapandemien. Samtidig kommer stadig flere med høyere musikkutdanning til i feltet. Ordningens satsing på utøvere i etableringsfasen i 2022 og på musikalsk og kulturelt mangfold i 2023 har også økt søknadsantallet. Økningen er størst i populærmusikkfeltet. Det kan skyldes større kjennskap til Kulturrådets tilskuddsordninger etter erfaringer med Kultur- og likestillingsdepartementets stimuleringsordninger under pandemien.

I 2023 sank tildelingsprosenten (andel søknader som innvilges) drastisk fra om lag 50 prosent før og under pandemien til 36 prosent. Nedgangen skyldes både et høyere søknadstall og opphør av stimuleringsmidler som ble tildelt ordningen under pandemien til og med 2022. Musikkutvalget for turné- og virksomhetstilskudd måtte gjøre strenge prioriteringer, og noen mottakere har fått reduserte bevilgninger spesifisert til et mindre antall konserter enn omsøkt. Til gjengjeld har utvalget gjennomgående lagt vekt på at de offentlige tilskuddene skal gi grunnlag for profesjonelt nivå på konserthonorarer.

➤ **Tabell 12** Søknader og tildelinger fordelt på sjanger, turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensemble og band 2023.

Sjanger	Søknader	Tildelinger	Tidelingsprosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av tildelinger totalt	Samlet søknadsbeløp	Tildelt beløp	Tidelingsprosent, beløp
Jazz og improvisasjonsmusikk	294	116	39 %	27 %	29 %	78 618 909	26 163 000	33 %
Klassisk og samtidsmusikk	214	85	40 %	19 %	21 %	76 411 498	39 351 000	51 %
Populærmusikk	385	97	25 %	35 %	24 %	51 657 391	9 773 000	19 %
Tradisjons- og folkemusikk	113	60	53 %	10 %	15 %	18 778 417	6 070 000	32 %
Verdensmusikk	62	25	40 %	6 %	6 %	13 615 351	4 939 000	36 %
Vokalmusikk	33	17	52 %	3 %	4 %	37 224 418	18 140 000	49 %
Totalt	1101	400	36 %	100 %	100 %	276 305 984	104 436 000	38 %

Utøvernes tilholdssted og turnérutenes geografiske nedslagsfelt ble nøye hensyntatt av musikkutvalget for turné- og virksomhetstilskudd for å sikre spredning over hele landet. Det er gitt tilskudd til utøverbiljøer og et bredt konserttilbud i hele landet.

Tabell 13 viser fylkesvis fordeling av søknader og tildelinger ut fra søkeres adresse, og tabellen viser dermed ikke hvor konserter har funnet sted. Kulturdirektoratet har ennå ikke et system for å samle data for konsertaktivitet, konsertadresser og publikumstall for tilskuddsmottakerne. For en turnéordning som denne ville slike data ha vist hvordan konsertaktiviteten var fordelt omkring i landet. Søknadenes turnelister viser likevel stor geografisk spredning av konserter. En landsdekkende konsertformidling forutsetter et nettverk av lokale arrangører og festivaler. I framtiden vil arrangørstatistikk og arrangørenes innrapportering til vederlagsbyråene kunne gi et bilde av konsertenenes geografiske spredning.

Fordelingen på fylkene viser det kjente faktum at kunstnerne trekker til sentrale strøk og byer med konsentrasjon av fagmiljøer, musikkbransje og ressurser for produksjon. Det er få søkere fra Nord-Norge. En av årsakene til dette kan være at det finnes annen finansiering i den fylkes- og statsfinansierte Landsdelmusikerordningen i Nord-Norge (LINN), og at de som finansieres gjennom denne, ikke søker Kulturrådet. Andre årsaker kan være mindre publikumsgrunnlag, store distanser og høye kostnader.

➤ **Tabell 13** Geografisk fordeling ut fra søkers adresse, turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band 2023.

Fylke	Søknader	Tildelinger	Tildelingsprosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av tildelinger totalt	Samlet søknadsbeløp	Tildelt beløp	Tildelingsprosent, beløp
Agder	34	8	24 %	3 %	2 %	9 097 399	3 340 000	37 %
Innlandet	59	24	41 %	5 %	6 %	13 439 567	5 062 000	38 %
Møre og Romsdal	11	2	18 %	1 %	1 %	1 075 050	75 000	7 %
Nordland	22	7	32 %	2 %	2 %	8 986 558	3 200 000	36 %
Oslo	423	162	38 %	38 %	41 %	104 802 537	38 890 000	37 %
Rogaland	44	18	41 %	4 %	5 %	11 072 097	3 786 000	34 %
Troms og Finnmark	54	22	41 %	5 %	6 %	13 954 478	5 985 000	43 %
Trøndelag	118	45	38 %	11 %	11 %	43 318 537	19 688 000	45 %
Vestfold Telemark	50	27	54 %	5 %	7 %	15 777 133	7 748 000	49 %
Vestland	121	35	29 %	11 %	9 %	28 687 170	8 734 000	30 %
Viken	158	47	30 %	14 %	12 %	24 750 458	7 523 000	30 %
Utlandet	7	3	43 %	1 %	1 %	1 345 000	405 000	30 %
Totalt	1101	400	36 %	100 %	100 %	276 305 984	104 436 000	38 %

Det ble søkt om tilskudd til et stort antall konserter i inn- og utland i 2023, totalt 11 888. Dette er en økning på 18 prosent fra 2022. Mange musikere, særlig innen jazz og improvisasjonsmusikk og populærmusikkfeltet, har en viktig del av sitt konsertmarked i utlandet, og der finnes også transnasjonale nisjemiljøer. Før koronapandemien lå andelen konserter planlagt i utlandet på rundt 40 prosent. Under pandemien lå andelen på det laveste på kun 6 prosent, men den har økt gradvis til 25 prosent i 2022 og 28 prosent i 2023. Selv om utøvere fortsatt melder om en usikker bookingsituasjon, tyder økningen på at det utenlandske konsertmarkedet normaliseres.

- **Tabell 14** Planlagte konserter i søknadene fordelt på Norge og utlandet, *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band* 2023.

	Totalt	Norge	Utland	Norge, andel	Utland, andel
Jazz og improvisasjonsmusikk	3247	2012	1235	62 %	38 %
Klassisk og samtidsmusikk	2055	1697	358	83 %	17 %
Populærmusikk	4348	3004	1344	69 %	31 %
Tradisjons- og folkemusikk	1023	844	179	83 %	17 %
Verdensmusikk	636	491	145	77 %	23 %
Vokalmusikk	579	488	91	84 %	16 %
Totalt	11 888	8536	3352	72 %	28 %

- **Tabell 15** Planlagte konserter i prosjekter som har fått tildelt midler, fordelt på Norge og utlandet, *turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band* 2023.

	Totalt	Norge	Utland	Norge, andel	Utland, andel
Jazz og improvisasjonsmusikk	1676	959	717	57 %	43 %
Klassisk og samtidsmusikk	1313	1032	281	79 %	21 %
Populærmusikk	1444	939	505	65 %	35 %
Tradisjons- og folkemusikk	567	447	120	79 %	21 %
Verdensmusikk	372	294	78	79 %	21 %
Vokalmusikk	422	344	78	82 %	18 %
Totalt	5794	4015	1779	69 %	31 %

Konserttilbud for barn og unge er en vedvarende prioritering innenfor tilskuddsordningen. Totalt hadde åtte prosent (84) av søknadene barn og unge som målgruppe eller medvirkende, et nivå som er på linje med tallet 2022. Tildelingsprosenten (andel søknader som innvilges) for barn- og ungesøknader var på 51. Søknadene dreide seg om alt fra barnekonserter, familiekonserter, workshops med barn, medvirkning av barnekor og skolekonserter til rusfrie under-18-arrangementer eller konserter der barn og unge medvirker.

Søknadene i 2023 fortsetter tendensen fra de siste årene med mer formidling av nye verk. En årsak til dette er at *tilskuddsordningen for komposisjon og produksjon* legger større vekt på videreformidling av verkene som får tilskudd. *Turné- og virksomhetstilskudd for musikere, artister, ensembler og band* vektlegger også mer bruk av nye verk og produksjoner i sine retningslinjer og prioriteringer. Søknadsmaterialet viser også at stadig flere

legger vekt på å framføre nyere verk og produksjoner flere ganger. I 2023 ble det i rundt 115 søknader registrert nye verk eller merbruk av nyere verk. Tilsvarende tall for 2022 var 90.

Søknadene til ordningen viser et felt der stadig flere utøvere medvirker i prosjekter i flere sjangre. Dramaturgi, koreografi, scenisk medvirkning og teatrale roller har for mange blitt en del av utøverrollen. Stadig flere utøvere også innenfor den klassiske utøvertradisjonen involverer seg mer i skapingen av musikk gjennom å delta i komponisters arbeid eller ved egen kompositorisk praksis.

3.7.2 Tilpasning og utvikling

Musikkutvalget for turné- og virksomhetstilskudd satte i 2023 av inntil to millioner kroner til satsingen «nye stemmer: musikksatsing på større musikalsk og kulturelt mangfold». På ordningens nettside ble satsingen beskrevet slik:

Utvalget [...] ønsker med den å satse ekstra på turnéprosjekter med mangfold og bredde innen utøvermiljøer, kunstneriske og musikalske uttrykks- og tenkemåter, programkonsepter, kjønn, med mer. De ønsker gjennom satsingen å særlig støtte musikere, artister, ensembler og band innen folkemusikk/tradisjonsmusikk, innen minoritets- og innvandrer kulturer og innen ulike musikalske subsjangere.

Det virker som satsingen har ført til en tydelig økning av søknader fra tradisjons- og verdensmusikkfeltet – en vekst på 29 prosent fra 2022 til 2023. 19 prosent av søknadene i 2023 tilhørte disse sjangerområdene, og tildelingsprosenten var også høyere (ca. 50 prosent) enn for søknadene totalt (36 prosent).

Utøverfeltet var under sterkt press under koronapandemien og har også vært preget av pandemiens ettervirkninger. En kombinasjon av endret publikumsmønster og vanskelige økonomiske tider gjør at utøverfeltet nok også framover vil være preget av usikkerhet rundt realiseringen og honoreringen av konserter og turneer. Utøverne opplever økonomiske begrensninger hos arrangører som kan gjøre det vanskelig å framforhandle bærekraftige honorarer. Økonomiske begrensninger i arrangørfeltet gjør det også krevende å booke konserter i seg selv, og utøvere opplever at arrangører har mindre risikovilje i bookingen og lavere terskel for å avlyse. Flere utøvere velger i fravær av aktuelle arrangører å selv booke lokaler og arrangere konserter, men merker da selv utfordringen med blant annet

økte strøm- og leiepriser. Økte transportutgifter bidrar også til å gjøre turneer økonomisk bærekraftige.

2023 har vært enda et rekordår for søknadsantall i ordningen, og det understreker ordningens viktige rolle for enkeltutøvere, band og små og store ensembler og orkestre. Presset på ordningen vil nok også framover være stort. Den brede tildelingen (ca. 50 prosent) som var mulig i pandemiårene og i 2022 på grunn av stimuleringsmidler, var ikke mulig å opprettholde i 2023 (tildelingsprosent falt til 36 prosent). Uten økning av avsetningen for ordningen vil utvalgenes prioriteringer bli vanskelige framover. Ettersom profesjonell honorering er prioritert, er det ikke ønskelig å redusere tilskuddsstørrelsen for å kunne gi tilskudd til flere. Samtidig vil det fortsatt være vanskelig å gi søkerne som driver større virksomheter og søker om de største beløpene, nok midler til at de får realisert sitt fulle potensial for utvikling og turnering.

Det er et betydelig engasjement for miljø og klima blant musikere og artister. Det kan framover vurderes å innrette tilskuddsordningen slik at den i større og mer konkret grad stimulerer til bærekraftig turnering. Det kan dreie seg om mer målrettede avkryssings- eller tekstfelt der bærekraftiltak etterspørres, det kan dreie seg om krav til spesifisert budsjettering knyttet til ekstra utgifter som genereres av bærekraftiltak (transportmiddel, økt antall reisedøgn et cetera) med mer. Utvalgene bør også være forpliktet til å bidra til å finansiere slike utgifter når de vurderer søknader og utmåler tilskuddene.

3.8 Tilskuddsordningen for konsertarrangører

Tilskuddsordningen er rettet mot arrangører av offentlige konserter i Norge og skal stimulere til økt profesjonalitet i formidling av konserter og til å utvikle og opprettholde arrangører i hele landet. Tilskudd sikrer gode rammevilkår for små og store arrangører og legger til rette for at publikum kan oppleve ulike musikkuttrykk på landets konsertscener. Søkerne til ordningen representerer mangfoldet av konsertarrangører – fra sjangeravgrenset klubbvirksomhet drevet av frivillige til helårsarrangører som musikkscener og profesjonelle kulturhus.

➤ **Tabell 16** Søknader og tildelinger, *tilskuddsordningen for konsertarrangører* 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader ^a	613	522	535	897	858
Tildelinger ^b	339	320	372	573	468
Tildelingsprosent, antall	55 %	61 %	70 %	64 %	55 %
Samlet søknadsbeløp ^c	125 021 662	150 800 530	176 705 061	264 653 532	255 012 673
Tildelt beløp og tilsagn, årets søknader ^c	37 498 000	43 806 000	56 119 000	82 833 000	73 110 000
Tildelingsprosent, beløp	30 %	29 %	32 %	31 %	29 %

^a Inkluderer søknader til musikkfestivaler som gjennomføres i 2023 og 2024.

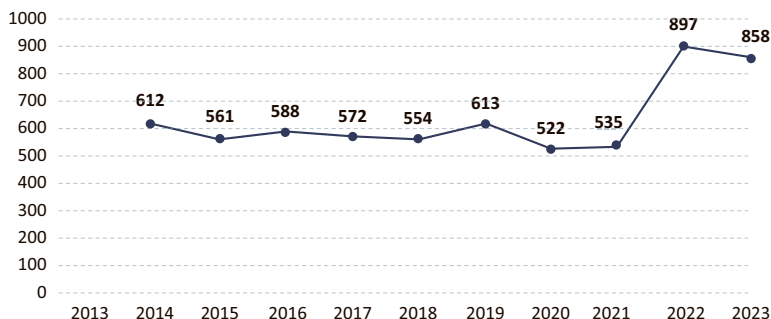
^b Inkluderer bevilgninger og tilsagn tatt fra avsetning for musikkfestivaler.

^c Inkluderer søknadssum og tilsagn for 2023 og etterfølgende år. Beløpet overskrider derfor avsetningen for 2023.

3.8.1 Tendenser og analyser

Arrangørfeltet har i 2023 vært preget av et økt kostnadsnivå og ettervirkninger av pandemien. Svak kronekurs øker honorarkostnadene for artister fra utlandet. Høye priser på strøm, reise og overnatting øker utgiftene til hver enkelt konsertproduksjon. Økte kostnader legger press på arrangører og økonomi- og kontraktsforhold for artister og utøvere. Tendensene som var tydelige rett etter pandemien, gjorde seg gjeldende også i 2023: Publikum var mer avventende med å kjøpe billetter. I visse tilfeller førte dette til at konserter ble avlyst. Utøvere og band med gode forhåndssalg ble derfor enda mer dominerende i konsertmarkedet.

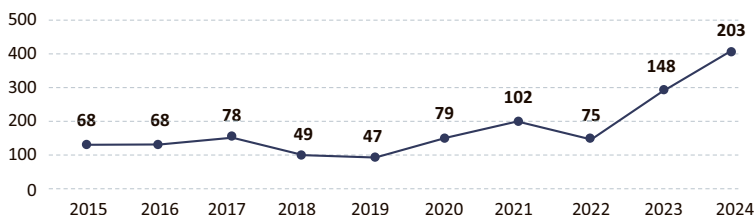
Antallet søknader til *tilskuddsordningen for konsertarrangører* var rekordstort også i 2023. Nesten en firedel av søknadsbunken kom fra nye søkere. Ut fra presset på ordningen og de ovennevnte tendensene, mente musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte det kunne se et stort støttebehov i et felt med mange utfordringer. Rammen for ordningen er ikke tilstrekkelig til å imøtekomme alle disse. Dette gjenspeiles i rapporteringen: Av økonomiske årsaker har mange søkere redusert antallet gjennomførte konserter sett opp mot det som var beskrevet i søknaden.

Figur 1 Totalt antall søknader per år til ordinære søknadsfrister, *tilskuddsordningen for konsertarrangører* 2014–2023. Søknader til en ekstra utlysning av koronastimuleringsmidler i 2022 er trukket fra for å gi sammenlignbare tall.

Det er naturlig se på økningen i søknadstall mellom normalår og se bort fra tallene for pandemiårene 2021 og 2022. Økningen fra 2018 til 2023 er betydelig og vitner om et vitalt felt med stor interesse for å presentere levende musikk. Økningen under og etter pandemien har også andre årsaker, som den generelle tilstrømningen av flere arrangører fra populærmusikkfeltet. Kulturrådet har sett utfordringene i feltet og har prioritert arrangørordningen i sine fordelingsbudsjetter. Avsetningen har økt (nominelt, ikke justert for pris- og lønnsvekst) fra 26,7 millioner kroner i 2013 til 49,6 millioner kroner i 2023.

I 2023 kom det inn 214 søknader fra søkere som ikke har søkt ordningen tidligere. Det er nesten en dobling sammenlignet med 2021, men relativt likt med 2022. Ca. 18 prosent av de nye søkerne fikk en samlet bevilgning på 2 384 000 kroner. Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte har vurdert det økte antall som gledelig – samtidig som mange ikke nådde opp i prioriteringen eller ga svakt vurderingsgrunnlag. Dette underbygger et behov for økte ressurser til veiledning og oppfølging av nye søkere.

Figur 2 Antall tilsagn for påfølgende år, *tilskuddsordningen for konsertarrangører* 2015–2024.

Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte ser at flere søker fram i tid, og det ble gitt flere tilsagn som resultat av dette. Figur 2 angir hvor mange tilsagn som vedtas i det enkelte år for påfølgende år. Tilsagn og flerårige bevilgninger øker planleggingshorisonten for disse mottakerne og sees på som positivt. Det har ført til at en større del av avsetningen for 2024 ble bevilget før året startet – hele 80 prosent. Samtidig fører det til at mange søknader var mindre konkrete i programplanene enn i tidligere år.

I 2023 ble søkerne bedt om å redegjøre for arbeid med mangfold, redusert miljøbelastning, kjønnsbalanse så vel som barn og unge som publikum. Utvalget er opptatt av at dette kan virke skjerpende på søkerne. Slike dimensjoner spiller med i helhetsvurderingen av søknaden. Vanlige miljøtiltak blant arrangørene er fortsatt oppfordringer til publikum om å reise kollektivt, redusert bruk av engangsplast og papir, kortreist mat og så videre. Miljøtiltak synliggjøres lite i budsjetteringen selv om det gis anledning til å gjøre det. Det er uklart om dette skyldes at tiltakene ikke er fordyrende, eller at arrangørene ikke prioriterer tiltak med kostnader. Det redegjøres i større grad for kjønnsbalanse, som mange uttrykker som en klar målsetting. Om lag en firedel av søkerne hadde konsertvirksomhet rettet mot barn.

➤ **Tabell 17** Fylkesvis fordeling av søknader og tildelinger, *tilskuddsordningen for konsertarrangører 2023*.

	Søknader	Tildelinger	Tidelingsprosent, antall	Andel av tildelinger totalt	Totalt søknadsbeløp	Tildelt beløp	Tidelingsprosent, beløp
Agder	54	36	67 %	8 %	10 535 028	3 456 000	33 %
Innlandet	57	31	54 %	7 %	13 117 750	3 943 000	30 %
Møre og Romsdal	39	19	49 %	4 %	10 026 001	2 299 000	23 %
Nordland	44	29	66 %	6 %	13 286 764	5 348 000	40 %
Oslo	163	78	48 %	17 %	72 740 590	21 775 000	30 %
Rogaland	62	32	52 %	7 %	18 592 695	5 493 000	30 %
Troms og Finnmark	49	30	61 %	6 %	9 985 351	4 598 000	46 %
Trøndelag	76	39	51 %	8 %	19 988 987	5 870 000	29 %
Vestfold og Telemark	60	38	63 %	8 %	16 926 989	4 957 000	29 %
Vestland	110	62	56 %	13 %	28 658 895	7 796 000	27 %
Viken	143	74	52 %	16 %	36 229 077	8 576 000	24 %
Totalt	857	468			250 088 127	74 111 000	

➤ **Tabell 18** Søknader og tildelinger fordelt på sjanger, *tilskuddsordningen for konsertarrangører 2023*.

	Søknader	Tildelinger	Tidelingsprosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av tildelinger	Totalt søknadsbeløp	Tildelt beløp	Tidelingsprosent, beløp
Flere sjangre	387	218	56 %	45 %	47 %	138 920 148	40 344 000	29 %
Jazz og improvisasjonsmusikk	104	73	70 %	12 %	16 %	22 039 578	11 197 000	51 %
Tradisjons- og folkemusikk	63	35	56 %	7 %	7 %	13 679 825	4 641 000	34 %
Verdensmusikk	24	12	50 %	3 %	3 %	9 036 180	1 735 000	19 %
Klassisk og samtidsmusikk	139	87	63 %	16 %	19 %	29 804 852	10 980 000	37 %
Populærmusikk	141	43	30 %	16 %	9 %	37 007 544	5 214 000	14 %

Antall søknader fra og bevilgninger til populærmusikkfeltet er økt kraftig siden 2021. Kategorien «flere sjangre» gjelder arrangører som presenter musikk innenfor flere sjangre. Kategorien inneholder en overvekt av populærmusikk. Det bidrar til at det samlede omfanget av søknader og tildelinger innenfor populærmusikk er høyt.

3.8.2 Tilpasning og utvikling

Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte har etterlyst mer kunnskap om publikum i musikkfeltet og mer spesifikt hvilke publikumsgrupper som nås gjennom aktivitetene som får tilskudd gjennom ordningen. Utvalget har støttet Kulturrådets forskningssatsing om kulturvaner, publikum og deltakelse som skal utlyses høsten 2024. Satsingen skal bidra til ny kunnskap om befolkningens kulturvaner. Særlig viktig blir det å forstå grupper som faller utenfor kulturbruken slik den måles i dag – og å forstå den kulturbruken som utfordrer kulturpolitikken tradisjonelle forståelse av kultur. Utvalgets interesse for publikum henger sammen med ønsket om å nå nye søkergrupper gjennom dialog og rekrutteringstiltak.

Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte er opptatt av den svært viktige posisjonen konsertarrangører og musikkfestivaler har i feltet, musikkpolitikken og for formidling av konserter over hele landet. Utvalget mener at en satsing på konsertarrangørfeltet vil være en svært effektiv bruk av kulturmidler og gi større omfang og spredning av konserter, flere oppdrag for musikere og artister og stimulering av kunstner- og bransjeøkonomien. I tråd med utvalgets oppfatning har Kulturrådet prioritert *tilskuddsordningen for konsertarrangører* i sine budsjettinnspill til Kultur- og likestillingsdepartementet gjennom flere år.

3.9 Tilskuddsordningen for musikkfestivaler

Tilskuddsordningen for musikkfestivaler er et betydelig virkemiddel for formidling av konserter i Norge ved siden av statens finansiering av orkesterinstitusjoner og opera. Musikkfestivalene bidrar vesentlig til tilgang på levende musikk i regioner og lokalsamfunn og til å skape lokale kulturarenaer, offentlighet og stedsidentitet. Tilskudd fra ordningen sikrer et mangfold av musikk fra Norge og utlandet til de åpne festivalarenaene og bidrar til kunstnerisk fornyelse, utvikling og bevaring av et rikt musikkliv i hele Norge, til beste for publikum.

➤ **Tabell 19** Søknader og tildelinger, *tilskuddsordningen for musikkfestivaler 2019–2023*. Tallene gjelder søknader og tildelinger til festivaler i gjennomføringsårene. For andre ordninger telles søknader behandlet og tildelinger gitt i løpet av 2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader	278	271	219	302	315
Tildelinger	163	180	170	224	208
Tidelingsprosent, antall	59 %	66 %	78 %	74 %	66 %
Samlet søknadsbeløp	220 000 000	221 000 000	563 979 914	242 365 000	265 347 000
Tildelt beløp, avsetningsårets søknader	152 700 000	158 282 000	172 055 000	179 785 000	177 974 000
Tidelingsprosent, beløp	69 %	72 %	31 %	74 %	67 %

3.9.1 Tendenser og analyser

Selv om virkningene av pandemien har endret forutsetningene for mange festivaler, ser vilkårene for videre drift ut til å være gode i mange tilfeller. Flere festivaler hadde et rekordår i 2022, men om dette er en ny normal eller en ettervirkning av pandemien, er for tidlig å si. Økonomiske nedgangstider, krig, og klimautfordringer er faktorer som gjør videre utvikling uforutsigbar. I 2023 bidro store selskapers oppkjøp av festivaler og monopolisering av headlinere til å øke forskjellene i økonomien mellom store og små festivaler – og mellom kostnaden for headlinere og mindre artister og ensembler på feltet. Det er lite som tyder på at tilskudd fra Kulturrådet kan demme opp for disse kreftene, selv om prioritering av kunstnerisk, kulturelt og geografisk mangfold i tildelingene bidrar til å opprettholde og utvikle en stor festivalflora. Det ser fortsatt ut til at det etableres både nisjefestivaler og sjangerovergripende festivaler slik at mangfoldet holdes i hevd.

Også i 2023 har musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte savnet søknader fra miljøer som er lite representert på ordningen, og utvalget ser behov for at flere aktører er med på å skape en systematisk og målrettet utvikling for disse. Aktuelle kategorier kan være synlige minoriteter, innvandrer miljøer, nasjonale minoriteter, urfolk, urbane sjangre og musikkuttrykk som tradisjonelt ikke har funnet sin plass innenfor det institusjonaliserte musikkfeltet eller i musikkpolitikken.

Økningen i antall søknader fra 2022 ser ut til å komme av at ordningen ble tilført stimuleringsmidler fra Kultur- og likestillingsdepartementet under pandemien. Det økte søknadsantallet skaper stort press på budsjett-rammen i ordningen. En fortsatt høy tidelingsprosent er mulig gjort gjennom å gi flere lavere tilskudd: Det gjennomsnittlige tilskuddet er redusert fra 1 004 000 kroner i 2018, via 803 000 i 2022 til 854 000 i 2023. En følge

av denne endringen, og av prisstigningen, er at omfanget av den enkelte festival ofte må reduseres for at budsjettet skal strekke til.

Utviklingen viser gjennomgående en større grad av profesjonalitet blant aktørene, men også et økt tilfang av små, frivillig drevne festivaler. Økt bruk av norske artister ser ut til å ha blitt en etablert praksis grunnet høye headlinerhonorarer. Det er utfordrende å konkurrere om artister på det internasjonale markedet, som domineres av festivaler med langt høyere publikumstilfang og -kapasitet enn aktørene i Norge. I 2023 ble disse tendensene forsterket på grunn av den svake kronen.

Samtidig bidrar økt internasjonalt eierskap og større sammenslutninger av festivaler som samarbeider om valg av headlinere, til at visse segmenter av festivaler ligner mer og mer på hverandre. Det ser også ut til at de internasjonale festivalsammenslutningene integreres vertikalt til mer multioperasjonelle selskaper som forvalter og formidler artistene som opptrer på de samme festivalene i noe som kan ligne på headlinermonopol. Forskjellene mellom disse og de mindre blir større samtidig som økt markedsretting bidrar til at antallet populærmusikkfestivaler øker. Også utenfor populærmarkedet øker konkurransen og antallet søknader.

I tråd med Kulturrådets strategi har økt mangfold og fornying i festivalfeltet blitt prioritert. Det har gitt 25 nye festivaler tilskudd gjennom ordningen i 2023. Dette er to til tre ganger høyere enn det som har vært vanlig de siste årene.

Musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte har fortsatt sin prioritering av barn og unge, minoriteter og urfolk, populærmusikk, utjevning av tilskuddsnivå mellom ellers sammenlignbare festivaler, og geografisk fordeling av tilskuddsmidlene. Tilfanget av nye søknader innenfor flere av disse kategoriene er imidlertid lite, noe som gir et begrenset handlingsrom.

Mange festivaler kan vise til egne konserter eller delprogram for barn og unge, men av varierende kvalitet og omfang. Det er imidlertid få festivaler som utelukkende henvender seg til denne målgruppen.

Uten tilførsel av friske midler vil musikkutvalget for arrangør- og festivalstøtte ikke kunne videreføre en like sterk prioritering av mangfold som i de siste årene, og dermed kan utvalget ikke imøtekomme helheten av strategiske mål og føringer. En svak krone vil ytterligere svekke konkurranseevnen til norske, internasjonalt orienterte festivaler.

3.9.2 Tilpasning og utvikling

Som følge av økninger i søknadstallene og overføringen av knutepunktfestivalene til Kulturrådets festivalordning tvinger det seg fram et behov for å effektivisere forvaltningen. Flere av festivalene med de høyeste tilskud-

dene har i 2023 ytret sterke ønsker om å overføres til en fast post på statsbudsjettet. Relevante utvalg og rådet selv har i sitt budsjettinnspill for 2025 gitt råd til Kultur- og likestillingsdepartementet om å holde forvaltningen av musikkfestivalene samlet innenfor Kulturrådets ordning – for å skape gode forutsetninger for utvikling av feltet som helhet. Kulturrådet og fagutvalgene vil i 2024 arbeide mot en ny eller revidert forvaltningsmodell for musikkfestivaler og andre tilskuddsordninger som gir årlige tilskudd til konsertarrangører, musikk- og scenegrupper og så videre.

Den geografiske fordelingen av tilskuddsmidlene er i vesentlig grad sammenlignbar med tidligere år. Antall tildelinger var noe lavere i 2023 enn i 2022, noe som henger sammen med bortfallet av den forholdsvis store midlertidige økningen som stimuleringsmidlene utgjorde i 2022.

Den sjangermessige fordelingen er også grovt sett som tidligere år. Økningen i antall populærmusikksøknader de siste årene ser ut til å stagnerer noe, muligens som følge av at billettsalget i dette segmentet har tatt seg opp igjen etter pandemien.

➤ **Tabell 20** Antall søknader og bevilgninger fordelt på fylke, *tilskuddsordningen for musikkfestivaler* i 2023. Beløp i hele 1000 kroner.

	Søknader	Tildelinger	Tildelings- prosent, antall	Andel av søknader totalt	Totalt søknads- beløp	Tildelt beløp
Agder	22	12	55 %	7 %	11 047	5505
Innlandet	25	14	56 %	8 %	13 379	7550
Møre og Romsdal	17	12	71 %	5 %	14 154	9592
Nordland	20	14	70 %	6 %	12 680	9290
Oslo	43	26	60 %	14 %	47 510	33 530
Rogaland	20	14	70 %	6 %	10 992	7260
Svalbard	2	2	100 %	1 %	650	375
Troms og Finnmark	27	22	81 %	9 %	28 200	23 445
Trøndelag	29	22	76 %	9 %	30 510	22 814
Vestfold og Telemark	19	11	58 %	6 %	11 620	6890
Vestland	48	34	71 %	15 %	67 180	43 040
Viken	43	25	58 %	14 %	17 425	8683

➤ **Tabell 21** Antall søknader og tildelinger fordelt på sjanger, *tilskuddsordningen for musikkfestivaler 2023*. Beløp i hele 1000 kroner.

	Søknader	Tildelinger	Tidelings- prosent, antall	Andel av søknader totalt	Totalt søknads- beløp	Tildelt beløp
Jazz og improvisasjonsmusikk	35	30	86 %	11 %	41 104	28 987
Klassisk og samtidsmusikk	68	53	78 %	22 %	43 397	32 955
Populærmusikk	137	77	56 %	43 %	59 013	24 917
Tradisjons- og folkemusikk	16	13	81 %	5 %	21 190	16 270
Verdensmusikk	10	7	70 %	3 %	15 030	9600
Flere sjangre	49	28	57 %	16 %	85 613	65 245

3.10 Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger

Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger er den største ordningen for produksjon og utgivelse av musikk i Norge. Ordningen har som formål å øke den allmenne kjennskapen til og formidlingen av musikk fra Norge samt å bidra til å opprettholde en bred produksjon av kvalitetsutgivelser. Tilskuddene bidrar til at musikk av høy kvalitet blir utgitt, dokumentert, tilgjengeliggjort og formidlet.

Tilskudd gis til utgivere, i hovedsak ulike typer musikkelskaper, fra multinasjonale storselskaper og andre etablerte aktører til mindre plate-selskaper og artistdrevne virksomheter og prosjekter. Det kan søkes tilskudd til nye musikkutgivelser med varighet på minimum 25 minutter i alle sjangre. Tilskudd er fastsatt til 90 000 kroner per utgivelse og er øremerket den aktuelle utgivelsen. I vurderingen av søknadene legger musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte vekt på kunstnerisk, teknisk og produksjonsmessig kvalitet, profesjonalitet og formidling av utgivelsen. I den samlede vurderingen av søknadene vektlegges mangfold i sjanger og uttrykk samt bredde blant utgiverne.

➤ **Tabell 22** Søknader og tildelinger, *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger 2019–2023*.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader	563	689	576	587	699
Tildelinger	261	277	282	272	294
Tildelingsprosent, antall	46 %	40 %	49 %	46 %	42 %
Samlet søknadsbeløp	50 670 000	62 010 000	51 840 000	52 830 000	64 440 000
Tildelt beløp	23 490 000	24 930 000	25 380 000	24 480 000	26 550 000
Tildelingsprosent, beløp	46 %	40 %	49 %	46 %	41 %

3.10.1 Tendenser og analyser

Det var ventet en bølge av søknader om tilskudd til nyutgivelser etter pandemien. Antakelig gjorde den seg gjeldende i overgangen mellom 2022 og 2023 – ved inngangen til 2023 lå det om lag 150 flere søknader enn normalt som ventet på behandling. Søknadstrykket har vært jevnt gjennom 2023, og totalantallet behandlede søknader ligger høyere enn på lenge. Det synes dermed å dreie seg om mer enn en avgrenset bølge etter pandemien. Derimot later det til at søknadstallet har steget mer permanent, slik man også ser innenfor de øvrige musikkordningene. Det ser ikke ut til å være store forskyvninger mellom sjangrene: Andelen søknader innenfor hver sjanger ligger på omtrent samme nivå som foregående år.

➤ **Tabell 23** Søknader og tildelinger fordelt på sjanger, *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger 2023*.

Sjanger	Søknader	Tildelinger	Tidelings- prosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av tildelinger totalt
Jazz og improvisasjonsmusikk	162	66	41 %	23 %	22 %
Klassisk og samtidsmusikk	77	32	42 %	11 %	11 %
Populærmusikk	368	157	43 %	53 %	53 %
Tradisjons- og folkemusikk	72	35	49 %	10 %	12 %
Verdensmusikk	20	4	20 %	3 %	1 %
Totalt	699	294	42 %	100 %	100 %

I henhold til retningslinjene for *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger* skal søkeren legge ved eksemplarer av utgivelsen dersom den er utgitt fysisk. Dette gjelder selv om utgivelsen også publiseres digitalt. I 2023 ble det levert fysiske eksemplarer i form av CD, vinyl eller kassett med 79 prosent av søknadene. Det vil si at 21 prosent av søknadene ble sendt inn med digitale lydvedlegg. Dette tallet har holdt seg jevnt de siste årene etter at det gjorde et byks fra 12 prosent i 2019 til 20 prosent i 2020.

Flere søknader sendes med digitale vedlegg i dag enn tidligere, og det tyder på at fysiske formater taper terreng for rene digitale utgivelser. En påfallende endring fra 2019 til 2020 beror også på at pandemien førte til prishopp og forsinkelser i produksjon og forsendelser av fysiske formater. Flere søkere har valgt å sende søknad på bakgrunn av rene digitale utgivelser for så å trykke opp fysiske eksemplarer senere. Etter flere år med stabile forholdstall framstår den økte andelen rene digitale utgivelser som en permanent endring. Likevel er andelen utgivelser med fysisk opptrykk fortsatt overraskende høy gitt økte kostnader ved produksjon og ikke minst den langvarige vridningen i inntektsstrømmene, der digitale utgivelser har stått for over 90 prosent av inntektene de siste årene.¹⁰

¹⁰ Stampe et al. 2023, 21.

➤ **Tabell 24** Levert format, *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger 2023.*

Format	Antall	Andel
CD	318	45 %
Vinyl	187	27 %
mp3	147	21 %
Annet (ulike formater, kassett og så videre)	47	7 %
Totalt	699	100 %

I 2023 har musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte behandlet 17 søknader om tilskudd til utgivelser for barn. Syv ble prioritert. Det oppfattes som begrenset. Det er usikkert om ordningen klarer å fange opp et større antall barneutgivelser som utgis årlig, eller om det faktiske antallet barneutgivelser er lavt, og om albumformatet delvis faller på siden av andre formater og plattformer for barns musikkonsum. Det må nevnes at mange andre utgivelser det gis tilskudd til gjennom ordningen – spesielt innenfor populærmusikk – retter seg helt eller delvis til et publikum under 25 år.

➤ **Tabell 25** Om utgiverne, *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger 2023.*

Utgivere	Andel av				
	Antall	søkere	Søknader	Tildelinger	Tildelingsprosent
4+ utgivelser	48	15 %	365	165	45 %
2–3 utgivelser	44	13 %	99	41	41 %
1 utgivelse	235	72 %	235	88	37 %
Unike søkere (totalt antall søkere)	327	100 %	699	294	42 %

Over tid er utgiverne klassifisert i tre kategorier, som tabell 25 viser. Gruppen av søkere med fire eller flere utgivelser til vurdering i 2023 består av etablerte aktører med en viss eller betydelig årlig produksjon. Gruppen med to til tre utgivelser er sammensatt. Her finnes både større selskaper med antallsmessig lav produksjon og små selskaper med et begrenset antall utgivelser årlig. Den siste kategorien, med én utgivelse, består primært av de minste selskapene, deriblant artistdrevne plateselskaper som utelukkende gir ut musikken til én artist («utgivelser på eget selskap»), men kan også inneholde enkelte «ordinære» plateselskaper med lite utgivelsesaktivitet dette året. Flere utgivere befinner seg i samme kategori fra år til år, mens andre går inn ut og av kategoriene.

I 2023 er det en betydelig økning i antall utgivere med fire eller flere utgivelser (fra 31 i 2022 til 48 i 2023). Denne kategorien utgjør også en større andel av utgiverne i 2023 enn i 2022. Det er tolv utgivere med åtte eller

flere utgivelser behandlet, de tre med høyest antall utgivelser er Apollon Records (31), AMP Music & Records (19) og LAWO Classics (19). Antallet og andelen søkere med en enkelt utgivelse er også bemerkelsesverdig høye og økende. Antallet økte fra 184 i 2022 til 235 i 2023, og andelen vokste fra 69 prosent i 2022 til 72 prosent i 2023.

Det høye antallet utgivere med såpass mange utgivelser er uttrykk for at deler av den samlede volumøkningen ligger hos etablerte aktører. Samtidig er det omtrent 50 flere søkere enn i 2022 som bare har søkt én gang gjennom året, så volumøkningen ligger også hos de aller minste, ofte artistdrevne labelene. Det blir interessant å se om noe av dette blir tendenser som vedvarer.

Gjennom året har sekretariatet holdt oppsikt med nye søkere til ordningen, altså nye utgivere, gjerne plateselskaper. Man har sett etter søkere som ikke har opptrådt i søknadsbunkene de siste fem årene. I 2023 var det totalt 115 nye søkere (35 prosent av alle søkere). Til sammenligning var det i 2022 98 nye søkere (37 prosent av samtlige søkere). Flertallet av disse er små, artistdrevne selskaper som kun utgir en enkeltartists egne utgivelser, mens andre er selskaper med ambisjoner om en større katalog på sikt.

▸ **Tabell 26** Geografisk fordeling av søknader og tildelinger, *publiseringsstøtte for musikkinnspillinger 2023*.

Fylke	Søknader	Tildelinger	Tildelings- prosent, antall	Andel av søknader totalt	Andel av søknads- beløp
Agder	7	2	29 %	1 %	1 %
Innlandet	32	14	44 %	5 %	5 %
Møre og Romsdal	2	1	50 %	0 %	0 %
Nordland	7	3	43 %	1 %	1 %
Oslo	372	164	44 %	53 %	56 %
Rogaland	13	7	54 %	2 %	2 %
Troms og Finnmark	21	9	43 %	3 %	3 %
Trøndelag	63	31	49 %	9 %	11 %
Vestfold og Telemark	19	5	26 %	3 %	2 %
Vestland	91	31	34 %	13 %	11 %
Viken	72	27	38 %	10 %	9 %
Utlandet	0	0	0 %	0 %	0 %
Totalt	699	294	42 %	100 %	100 %

Platebransjen er sentralisert, kanskje i enda større grad enn andre deler av musikkbransjen. Dette bekreftes av den geografiske oversikten, basert

på utgivers adresse. Utgiverne i de store byene sender flest søknader og mottar flest tilskudd. Oslo er i en særstilling med over halvparten av alle søknadene og tilskuddene, dette er i tråd med tidligere års oversikter, om enn litt lavere enn i 2022. Samtidig viser oversikten både at det gis ut musikk av aktører i samtlige fylker, og at det er gitt tildelinger til søkere fra alle fylker.

Musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte har lagt vekt på å fange opp hele bredden av musikkuttrykk, samt bredden av utøvermiljøer, plateselskaper og labeler – fra ytterpunkt til ytterpunkt: fra store plateselskaper med bred portefølje til små, artistdrevne selskaper i oppstartfasen, og hele bredden av miljøer og uttrykk. Dette gjøres uten å gå på akkord med ordningens overordnede tildelingskriterier. Utgivers adresse er ikke den mest relevante parameteren for å måle den geografiske spredning av tildelingene. Utvalget er like fullt opptatt av å se miljøer over hele landet og etterstreber at ordningen skal bidra til mangfoldet også når det gjelder hvor plateselskaper holder til.

Musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte er opptatt av hvordan man kan nå ut til flere aktører. Utvalget forsøker gjennomgående å vurdere og prioritere en bredde innenfor samtlige sjangre og ikke overse enkeltuttrykk. Tilfanget av søknader til utgivelser med samisk musikk og musikk tilknyttet ulike minoritetsmiljøer vurderes som lite. Det kan handle om at det kommer forholdsvis få utgivelser fra disse musikkmiljøene, men også at ordningen kan være lite kjent i enkelte miljøer og områder.

Mange typer utgivelser får kortere og kortere varighet, særlig innenfor populærmusikksjangeren. Det er imidlertid enighet om at plateutgivelser skal medføre en viss arbeidsmengde og innsats hos dem som lager dem, og at 25-minutterskravet skal opprettholdes (med mulighet for å søke om unntak fra regelen).

Diskusjonen om en mulig differensiering av tilskuddsbeløp var oppe i flere sammenhenger i 2023 ettersom ulike utgivelser og produksjoner kan ha helt ulike kostnadsbilder, behov og potensial for formidling og markedsføring. En differensiering av tilskuddsnivåer vil kreve økt vurderingskapasitet i musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte og sekretariatet, og dette vil bli nøye vurdert før det eventuelt innføres. Man vil også avvente ny kunnskap som er ventet å komme fram gjennom den offentlige utredningen (NOU-en) av musikkfeltet, som skal bli ferdig i 2025, og den kommende utredningen om produksjon og utgivelse av musikk som finansieres av Kulturrådet fra og med 2024.

3.10.2 Tilpasning og utvikling

Gjennom de siste årene har musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte vært særlig oppmerksomme på om det har blitt levert bedre og tydeligere formidlingsplaner som en del av søknaden. Søkerne ble spurt om formidlingsplan etter endringer i retningslinjene ved inngangen til 2022. Erfaringene varierer – mange har svart mer konkret og detaljert på den etterspurte informasjonen, mens andre har svart generelt og knapt. Enkelte søkere leverer fortsatt mangelfull informasjon om formidlingsplanene og kan ha falt gjennom.

Publiseringsstøtten er en sentral ordning for den norske platebransjen og den økonomisk største ordningen på innspillings- og utgivelsesfeltet både i Norsk kulturfond og blant offentlige tilskuddsordninger for øvrig. I den kommende NOU-en om musikkfeltet må også denne delen av musikklivet og -bransjen sees på, og et eksternt blikk på publiseringsstøtten som virkemiddel imøtesees. Det er tatt initiativ til en utredning om produksjon, utgivelse og formidling av musikk i Norge og de statlige tilskuddsordningene (se del 2, «Kunnskapsproduksjon – utredning og evaluering»).

3.11 Tilskuddsordningen for fonograminnspillinger

Ordningen har som formål å støtte innspilling og utgivelse av musikk som det er et særskilt behov for å støtte, eller som det av musikkhistoriske grunner er viktig å sikre at blir dokumentert og tilgjengeliggjort. Ordningen er begrenset til fire områder:

- innspilling av komposisjonsmusikk fra Norge, herunder partiturmusikk, orkesterverk og elektroakustiske komposisjoner
- innspillingsprosjekter for barn og unge
- innspillinger som dokumenterer utøvetradisjoner i Norge, herunder norsk folkemusikk både innen slåttespell, kveding og bygdedans
- innspillinger av tradisjonsmusikk fra den flerkulturelle musikkscenen i Norge

➤ **Tabell 27** Søknader og tildelinger, *tilskuddsordningen for fonograminnspillinger* 2019–2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Søknader	181	174	243	154	202
Tildelinger	60	49	65	48	56
Tidelingsprosent, antall	33 %	28 %	27 %	31 %	28 %
Samlet søknadsbeløp	16 926 656	16 727 815	25 003 079	15 053 563	19 328 310
Tildelt beløp, årets søknader	4 459 000	3 790 000	4 797 000 ^a	3 708 000	4 720 000
Tidelingsprosent, beløp	26 %	23 %	19 %	25 %	24 %

^a Inkluderer tre millioner kroner i stimuleringsmidler.

3.11.1 Tendenser og analyser

I 2023 økte antall søknader markant slik tilfellet er med mange av de andre musikkordningene. Antallet ligger likevel under tallet i 2021 med dette pandemiårets økte produksjonsvolumer, men godt over snittet ellers. Økningen i 2023 kan dreie seg om økt oppmerksomhet rundt ordningene og generelt økte kostnader. Tidelingsprosenten (andel søknader som innvilges) ligger nært gjennomsnittet de fem siste årene, som er på 29 prosent. Kulturrådet deler søknadene inn i kategorier, basert på ordningens avgrensninger og øvrige praktiske behov, slik tabell 28 viser.

➤ **Tabell 28** Søknader og tildelinger fordelt på kategori, *tilskuddsordningen for fonograminnspillinger* 2023.

	Søknader	Andel av søknader totalt	Tildelinger	Andel tildelinger totalt	Tidelingsprosent	Totalt søknadsbeløp	Tildelt beløp
Innspillingsprosjekter for barn og unge	20	10 %	9	16 %	45 %	1 855 500	770 000
Tradisjonsmusikk fra den flerkulturelle musikkscenen	18	9 %	4	7 %	22 %	1 704 105	280 000
Komposisjonsmusikk fra Norge	60	30 %	21	38 %	35 %	6 137 021	2 090 000
Tradisjonsmusikk fra Norge	45	22 %	18	32 %	40 %	4 154 760	1 260 000
Søkt før	21	10 %	4	7 %	19 %	1 996 560	320 000
Mindre aktuell	38	19 %	0	0 %	0 %	3 480 364	0
Totalt	202	100 %	56	100 %	28 %	19 328 310	4 720 000

Hovedandelen søknader kommer fra områdene komposisjonsmusikk og tradisjonsmusikk fra Norge, dette i likhet med tidligere år.

Komposisjonsmusikk fra Norge har flest søknader og de største beløpene både enkeltvis og totalt. Konkurransen blant søknadene er sterk innenfor denne kategorien, og det generelle nivået vurderes som høyt og med stor grad av profesjonalitet. Prosjektene spenner fra soloinnspillinger og kammerprosjekter til store orkesterproduksjoner, fra utøverportretter til komponistdrevne prosjekter. Det legges vekt på dokumentasjonsbehov og musikkhistorisk betydning, og derfor prioriteres det først og fremst førstegangsinnspillinger, mens nyinnspillinger av veldokumenterte verk sjelden gis tilskudd. Musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte diskuterer gjerne komposisjonsbegrepet, et av ordningens sentrale omdreiningspunkter, og ordningens innretning knyttet til dette.

Kategorien tradisjonsmusikk fra Norge favner et forholdsvis bredt spekter av prosjekter innenfor tradisjonsmusikken, også her med dokumentasjon som formål. Prosjektene tar som regel utgangspunkt i tradisjonsmateriale fra spesifikke geografiske områder, gjelder et spesifikt instrument eller en gitt form, eller har en mer tematisk innretning. De fleste prioriterte prosjektene dreier seg om innspilling av konkretisert og rendyrket tradisjonsmateriale og bevaring eller formidling av dette. Samtidig fant musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte i 2023 rom for å prioritere særskilt gode prosjekter der det opprinnelige tradisjonsmaterialet var behandlet og bearbeidet, forutsatt at det var gjort med utgangspunkt i og innsideforståelse av tradisjonen. Dette er en av de sentrale diskusjonene i denne ordningen gitt rammene den har per i dag.

De to siste hovedkategoriene – innspillingsprosjekter for barn og unge og tradisjonsmusikk fra den flerkulturelle musikkscenen har et begrenset søknadstilfang. Barneprosjekter hadde i 2022 et svært lavt søknadsantall (11), i 2023 var det noe høyere (20). Med barn og unge som generelt satsingsområde i Norsk kulturfond gis det tilskudd til prosjekter dersom det er kunstnerisk og formelt grunnlag for det. Over tid har kvaliteten ved disse prosjektene vært diskutert. Den er i beste fall varierende. Også flere aktive og meriterte musikere som enten primært eller delvis arbeider med barn som målgruppe, søker til denne ordningen. Merk at prosjektene her henvender seg til yngre barn, gjerne i barnehage- eller barneskolealder. Det er ikke kapasitet innenfor ordningen til å ta seg av alle prosjekter som henvender seg til et ungt publikum, for eksempel mye av den mer kommersielt orienterte populærmusikken.

Prosjekter i kategorien den flerkulturelle musikkscenen har også lave søknadstall. Prosjektene her tar gjerne utgangspunkt i en gitt musikktradisjon med røtter utenfor Norge, ofte med en enkeltmusiker i sentrum, og de

innebærer som regel bearbeiding og videreutvikling av tradisjonsmusikken. Noen prosjekter forsøker å veve sammen forskjellige musikktradisjoner.

I tillegg til de sjangermessige kategoriene vurderer musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte noen prosjekter som oppfattes å være i grenseland for formålene med ordningen – prosjekter som det har vært søkt om tidligere («søkt før») og prosjekter som vurderes som lite aktuelle for tilskudd («mindre aktuelle»).

➤ **Tabell 29** Geografisk fordeling, tilskuddsordningen for fonograminnspillinger 2023.

Fylke	Søknader	Andel av søknader totalt	Tildelinger	Andel av tildelinger totalt	Tildelingsprosent, antall	Totalt søknadsbeløp	Tildelt beløp
Agder	2	1 %	1	2 %	50 %	277 000	80 000
Innlandet	19	9 %	8	14 %	42 %	2 058 400	740 000
Møre og Romsdal	2	1 %	0	0 %	0 %	160 000	
Nordland	1	0 %	0	0 %	0 %	26 000	
Oslo	55	27 %	18	32 %	33 %	5 055 405	1 370 000
Rogaland	7	3 %	1	2 %	14 %	683 039	60 000
Troms og Finnmark	9	4 %	3	5 %	33 %	740 000	220 000
Trøndelag	31	15 %	5	9 %	16 %	2 963 521	550 000
Vestfold og Telemark	14	7 %	1	2 %	7 %	1 422 740	175 000
Vestland	26	13 %	5	9 %	19 %	2 183 385	340 000
Viken	35	17 %	14	25 %	40 %	3 638 820	1 185 000
Utlandet	1	0 %	0	0 %	0 %	120 000	
Totalt	202	100 %	56	100 %	28 %	19 328 310	4 720 000

Det kom inn flest søknader fra Oslo også i 2023. Det gjenspeiler at platebransjen er sentralisert, muligens i enda større grad enn andre ledd i musikkbransjen. Til denne ordningen søker blant annet en håndfull profesjonelle utgivere med forretningsadresse i Oslo som har spisskompetanse innenfor de sjangrene eller prosjektypene som kan få støtte. De er således med på å trekke opp både søknadsantall og antall tildelinger. Samtidig er det verdt å merke seg at det også finnes vitale innspillingsmiljøer utenfor Oslo, særlig utmerker tradisjonsmusikkfeltet seg, med eksempelvis Ta:lik

i Innlandet. Det kom inn søknader fra alle fylker, og det foregår aktivitet knyttet til innspilling i store deler av landet. Samtidig viser søknadenes avsenderadresse kun hvor søker holder til. Det samsvarer ikke nødvendigvis med hvor musikerne som deltar holder til, hvor plateselskapene som utgir musikken har tilhold, eller hvor selve innspillingen finner sted. I mange tilfeller sammenfaller ett eller flere av disse parameterne med søkers tilholdssted, men ikke nødvendigvis.

3.11.2 Tilpasning og utvikling

Spørsmål knyttet til ordningens rammer og avgrensninger sto fortsatt på dagsordenen i musikkutvalget for innspillings- og publiseringsstøtte i 2023. Diskusjoner om de viktigste grenseoppgangene er delvis nevnt over – hva slags komposisjonsmusikk og tradisjonsmusikk det skal være rom for å prioritere, ut fra ordningens formuleringer om dokumentasjonsbehov og musikkhistorisk viktighet. Dette handler også eksempelvis om hvordan man skal forholde seg til prosjekter med en grad av improvisasjon og prosjekter som springer ut av improvisasjon framfor den partiturbaserte samtidsmusikken – et noe kunstig skille for mange aktører i dag. Det handler videre om hvordan ordningen skal forholde seg til den mer nyskapende og videreutviklede tradisjonsmusikken. Utvalget arbeider hvert år med disse problemstillingene gjennom diskusjon av enkeltsøknader og i den mer overordnede prioriteringen.

Det er ikke foretatt vesentlige endringer av ordningen utover endringene på 1990- og 2000-tallet, som til slutt endte opp i dagens formål og begrensninger. Spørsmål knyttet til ordningens formål og innretning har vært diskutert både i utvalgene og i sekretariatet i flere år.

Det er behov for en gjennomgang av ordningen og et videre arbeid i utvalget med å fornye den. Utvalget har tatt initiativ til et utredningsprosjekt knyttet til innspilling, utgivelse og formidling av musikk generelt, som skal lyses ut i 2024. Det er også ventet at forskningsprogrammet «Skapende praksiser i musikk», som fullføres i 2024, vil gi relevant kunnskap med tanke på innspillingsfeltet og framtidig innretning av denne og tilstøtende ordninger. Videre er det håp om at den kommende offentlige utredningen (NOU) om musikk vil omfatte spørsmål og problemstillinger knyttet til innspilt og utgitt musikk, og den vil i så måte kunne bidra med viktig materiale til videreutvikling også av denne ordningen.

Kilder

- Hagen, A. N., Heian, M. T., Jacobsen, R. A., Kleppe, B. (Red.). (2021). *Fra plate til plattform. Norsk musikk ut i verden*. Cappelen Damm Akademisk.
- Hylland, O. M., Stavrum, H. (red.). (2015). *En ny kirkelyd*. Kulturrådet. <https://www.kulturdirektoratet.no/web/guest/vis-publikasjon/-/en-ny-kirkelyd>
- Kleppe, B., Berge, O. K., Hjelmbrække, S. (2019). *Engasjement og arrangement. Ei bok om konsertar og konsertarrangering*. Kulturrådet.
- Kulturrådet. (2021). *Strategi for rådet og Norsk kulturfond 2021–24*. Kulturrådet. <https://www.kulturdirektoratet.no/documents/10157/af77ace6-8745-4ab9-b470-30428937847f>
- Kulturrådet. (2023). *Årsoppsummering musikk 2022*. Kulturrådet. <https://www.kulturdirektoratet.no/web/guest/vis-publikasjon/-/arsoppsummering-musikk-2022>
- Kulturrådet. (2024a). *Kulturrådet og Norsk kulturfond. Budsjettinnspill 2025*. Kulturrådet. <https://kulturdirektoratet.no/documents/10157/0f891259-cc39-4077-ae8d-e432c43908fc>
- Kulturrådet. (2024b). *Kulturrådets områdeplan for musikk 2022–2024*. Kulturrådet. <https://www.kulturdirektoratet.no/documents/10157/9d3bc2e0-ea05-4f07-9439-ea6c33be5c41>
- Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*. (2023). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-22-20222023/id2983542/>
- Ravnedalen Live. (2023). *Materialflytanalyse for Ravnedalen Live 2023*. Natural state. <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/554/2024/05/MFA-Ravnedalen-2-NO.pdf>
- Røyseng, S., Stavrum, H., Vinge, J. (Red.). (2022). *Musikerne, bransjen og samfunnet*. Cappelen Damm Akademisk.
- Stampe, P. L., Thomassen, M. N., Vindøy, A., Wee, M. S., & Alstad, E. D. (2023). *Kunst i tall 2022. Inntekter fra musikk, litteratur, visuell kunst og scene-kunst*. Kulturdirektoratet. <https://www.kulturdirektoratet.no/web/guest/vis-publikasjon/-/kunst-i-tal-2022>
- Takle, M., Henningsen, E., Klette-Bøhler, K., Bergsli, H., Knudsen, J. S., Dokken, T., Kittelsen Røberg, K. I. (Red.). (2023). *Festivalpolitikk i endring*. Kulturrådet. <https://kulturdirektoratet.no/web/guest/vis-publikasjon/-/festivalpolitikk-i-endring>